

A
N
T
O
N
I

D
E

M
E
L
O

P
U
T

L
J
U
B
A
V
I

*M
e
d
i
t
a
c
i
j*

e

**L
-
O
-
M**

**B
E
O
G
R
A
D**

**1
9
9
7
.**

Prevod
Milena Žegarac

Za izdavača
Stevan Korolija

*„Jer kakva je korist čoveku
ako sav svet zadobije a
duši svojoj naudi?“*

Mt. 16,26

Razmislite o osećanju koje se javlja u vama kada vas hvale, obasipaju vas komplimentima, kada uvažavaju nešto što ste uradili, kada vas prihvataju kao ličnost. Mislite zatim, s druge tačke gledišta, na osećanja koja se bude u vama pri zalasku sunca ili u zoru, pred lepotom prirode uopšte, ili kada čitate neku knjigu ili gledate film kojima se potpuno prepuštate. Uporedite ta osećanja sa onim što ste osetili kada vas hvale - sa osećanjem koje, u suštini, potiče od „samoveličanja“, od „samouzdizanja“, što su tzv. „spoljašnja“ osećanja, dok osećanja druge, vrste potiču od „samoostvarenja“ - to su osećanja duše.

Razmotrite sada vaša osećanja prilikom nekog uspeha, kada nešto postignete, pobedite u nekom takmičenju, dobijete neku opkladu ili se istaknete u nekoj diskusiji. Uporedite ova osećanja sa radošću koju osećate, na primer, kada ste zaista zadovoljni nečim što radite, radom koji vas potpuno ispunjava, kome se prepuštate svim svojim bićem. Prva osećanja dolaze spolja, a drugo iznutra, kao osećanje duše.

Još jedno poredenje: setite se šta ste osećali kada ste u rukama imali moć, kada ste bili naredbodavac i kada

su drugi gledali u vas, spremni da vas poslušaju, kada ste bili popularni. Ovom osećanju suprotstavite osećanje intimnosti, ispunjenosti koju ste osetili kada vam je bilo lepo u društvu nekog prijatelja, ili na nekom bezbrižnom i veselom izletu.

Na ovoj tački, pokušajte da shvatite pravu suštinu osećanja koja dolaze spolja, ne iz samoostvarenja, već od samouzdizanja. To nisu prirodna osećanja - njih su stvorili vaše društvo i kultura, da bi vas učinili produktivnim i držali vas pod kontrolom. Ta osećanja ne daju vam nikad takvu ispunjenost i sreću kao kada vas zadivi priroda, kada uživate u društvu prijatelja, ili u radu kome se prepuštate. Osećanja koja vam je nametnulo društvo usmerena su na to da izazovu opijenost sobom i kao rezultat javlja se... praznina.

Posmatrajte tok svoga dana ili čitavih nedelju dana i razmislite: za koliko aktivnosti koje ste obavili ili učestvovali u njima možete reći da su bile imune od večite želje za isticanjem, za uzbuđenjima, od težnje da osvojite pažnju, aplauze, slavu, popularnost, uspeh ili moć?

A sada pogledajte ljude oko sebe. Nalazite li među njima jednu jedinu osobu koja nije u potrazi za tim prizemnim zadovoljstvima, koja nije podjarmljena njima, koja nije alava i sebična, koja svesno ili nesvesno ne provodi ni trenutak svog postojanja u traženju svega toga?

Kada sve to sagledate, shvatićete kako se ljudi upinju da osvoje svet, živeći potpuno praznim životom, uz ishod potpunog gubljenja svoje duše.

Da zaključimo jednom parabolom na ovu temu. Grupa turista udobno sedi u autobusu i putuje. Kraj njih promiču jezera, planine, livade i reke. Ali zavese na prozorima su spuštene i oni, ne znajući šta je van autobusa, čitavo putovanje provode u raspravama ko zaslužuje da sedi napred, ko je najprivlačniji ili uživa najveći ugled među njima, i tako dalje, a onda... putovanje se okončava.

*„Ako neko dođe meni i ne
mrzi oca svojega i mater i
ženu i decu i braću i sestre
pa i život svoj ne može
biti moj učenik.“*

Lk. 14,26

Pažljivo gledajte oko sebe i videćete nesreću koja vlada u svetu, oko vas i u vama. Šta je uzrok tome? Možda ćete reći: usamljenost, potlačenost, ratovi, beda, pokvarenost, ateizam.. . ali grešite. Samo jedan je uzrok vaskolike nesreće - lažna ubeđenja kojih se držite, ubeđenja toliko raširena i ukorenjena, tako čvrsto utemeljena, da nikad niste ni pomislili kako bi trebalo raspravljati o njima. Zbog takvih naopakih ubeđenja vidite svet i same sebe u iskrivljenoj perspektivi. Vaše mentalne šeme tako su ubedljive, a pritisak društva kome ste izloženi toliko je snažan, da ste bukvalno dužni da gledate svet oko sebe na taj naopak način. Nema vam spasa, baš zato što nikad i ne posumnjate da kratkovido gledate na svet, da je vaš način razmišljanja možda nakaradan i izopačen, i da su vaša ubeđenja u osnovi lažna.

Osvrnite se još malo oko sebe, ne biste li možda pronašli jednu jedinu osobu koja je autentično srećna, oslobođena strahova, nesigurnosti, napetosti i briga - ako imate sreće, otkrićete jednu u sto hiljada.

Ovo bi trebalo da vas navede da s rezervom gledate na programiranost i ubedenja zajednička vama i ljudima oko vas. Međutim, vi ste takođe programirani da živite bez sumnji, bez suvišnih dilema, programirani da verujete u stavove koje vam je usadila vaša tradicija, kultura, društvo i religija. I, ako ne nalazite da ste srećni, dresirani ste da oplakujete same sebe, umesto da okrivite svoje uzore, predrasude, kulturna i nasleđena ubedenja.

Da bi situacija bila još tragičnija, tu je i činjenica da su mnogi među nama do te mere bili izloženi pranju mozga, da nisu čak ni svesni da su nesrećni - kao čovek koji sanja, ne znajući da samo sanja.

Koja su ta lažna ubedenja koja nam blokiraju put ka sreći? Evo nekih.

Prvo: ne možete biti srećni ako nemate sve ono za šta ste vezani i što smatrate tako dragocenim.

Sušta laž. Ne postoji ni jedan trenutak u vašem životu u kome nemate sve što je potrebno da biste bili srećni. Vaša nesreća potiče od toga što usmeravate svoju pažnju na ono što nemate, umesto na to što u određenom trenutku imate.

Druga lažna ideja: sreća je negde u budućnosti.

Netačno. Srećni ste tu gde ste, i baš u ovom času; ali vi to ne znate, jer su vas lažna ubedenja i naopako viđenje sveta začaurili u strepnje, nespokojstva, veze i sukobe, načinivši od vas odgovornu pedal u igrama za koje ste programirani, i pri tom vas ubedili da morate učestvovati u njima. Kada biste bili kadri da vidite čitavu tu farsu s naličja, otkrili biste da ste srećni a da to i ne znate.

Još jedno lažno ubeđenje: sreća se postiže ako čovek uspešno manipuliše situacijama i ljudima koji ga okružuju.

Nije istina. Ljudi glupavo rasipaju ogromnu energiju da bi „rekonstruisali“ svet. Ako je vaša sudbina da

menjate svet, u redu - samo napred, menjajte ga, ali nemojte da uobražavate kako će vas to učiniti srećnim. Ono što vas čini srećnim ili nesrećnim nisu svet i ljudi oko vas, već samo misli u vašoj glavi. Koliko je zaludno tražiti orlovske gnezdo na dnu okeana, toliko je zaludno tražiti sreću u spoljnom svetu. Ako zaista želite sreću, ne rasipajte energiju tražeći sredstva protiv svoje ćelavosti, ili trudeći se da oblikujete mišićavo telo, ili menjajući kuću, posao, bračnu vezu, stil života ili čak sopstvenu ličnost. Kada biste možda i uspeli da promenite sve te stvari, da svoj izgled učinite privlačnijim, svoju ličnost kompleksnijom, da nađete lepši ambijent za svoj život, itd., da li ste pomislili kako biste možda, uprkos svemu tome, ostali nesrećni? Najskrivenijim delom svoga bića vi znate da je to istina, ali svejedno i dalje razbacujete snagu i energiju u potrazi za nečim što vas (a to već unapred znate) ne može trajno usrećiti.

Evo još jednog lažnog ubeđenja: srećni smo kada nam se sve želje ostvare. Još jedna neistina. U stvarnosti, baš su te želje i veze ono što vas čini napetim, frustriranim, nervoznim, nesigurnim i uplašenim. Sastavite spisak svih svojih veza i želja, i pored svake dopišite: „U dubini svoga bića znam, čak i kad bi mi se to ispunilo, ne bih mi se ostvarila trajna sreća“. Razmislite o istinitosti ove tvrdnje. Ispunjenje neke želje može nam najviše dati munjevitou opijenost, kratkotrajnu radost, ali tako nešto ne treba brkati sa srećom.

Šta je onda sreća? Malo je takvih koji mogu da odgovore, a niko od njih ne ume to izraziti recima. Jer, sreća ne može da se iskaže. Da li biste mogli da opišete svetlost ljudima koji su čitav život proveli u mraku? Ili da opišete stvarnost nekome ko samo sanja? Spoznaj svoj mrak i on će nestati - tada ćeš saznati šta je svetlost. Spoznaj svoje košmare onakve kakvi zaista jesu i oni će iščeznuti, a ti ćeš se probuditi u stvarnost. Spoznaj svoja lažna ubeđenja i ona će se izgubiti - samo na taj način okusićete šta je sreća.

Kad ljudi tragaju za srećom na naopak način, zašto ne pokušaju da razjasne sebi svoja lažna ubeđenja? Kao prvo, zato što ih nikad ne vide kao lažna; ne vide ih čak ni kao ubeđenja, već bukvalno kao činjenice, kao objektivnu stvarnost, toliko su duboko zaglibljeni u svoju programiranost. Drugo, zato što su prestravljeni idejom da bi mogli da izgube jedini svet koji poznaju - svet želja, veza, strahova, društvenih pritisaka, napetosti, ambicija, strepnji, krivice; svet s bljeskovima užitka, olakšanja i opijenosti koje stvari u njihovom svetu mogu da im pruže. Pokušajte da zamislite čoveka koji se užasava da izađe iz svog košmara zato što je, na kraju krajeva, to jedini svet koji on poznaje - i eto vam fotografije vas i ljudi koji vas okružuju.

Ukoliko želite da dostignete trajnu sreću i spokojstvo, morate biti spremni da odbacite oca, majku, pa čak i sopstveni život, i da kažete zbogom svemu što posedujete. Na koji način? Ne bukvalnim odbacivanjem svekolike stvarnosti od koje je sazdan vaš život (jer biste uvek ostali vezani za ono što ste na silu odbacili), već sagledavši sve to kao privid, što stvarno i jeste. Ako se tako postavite, bez ikakvog je značaja da li ćete odbaciti te stvari ili ne - one gube svoju moć nad vama, svoju sposobnost da vas povrede, i vi se najzad budite iz svojih snova, iz mraka, iza vas ostaju svi vaši strahovi, sva vaša nesreća.

Odvojite ipak neko vreme i potrudite se da ogoljeno sagledate, kakve stvarno jesu, stvari za koje pokušavate da se zakačite, sva ta priviđenja koja vam s jedne strane pružaju omamljenost i užitak, ali i nesigurnost, patnju, napetost, strepnju i nesreću.

Otac i majka - privid; žena i deca, braća i sestre - privid; sve što posedujete - privid; vaš sadašnji život - privid; bilo koja stvar za koju ste vezani i koja, po vama, jedina može da vas usreći - privid.

Na toj tački odbacićete majku i oca, ženu i decu, braću i sestre, kao i sopstveni život sa svim dobrima - prestaćete da se kačite i vezujete za sve ove stvari, i tako ćete poništiti njihovu sposobnost da vas povrede. Na toj tački, najzad, doživjećete to tajanstveno stanje koje se ne može opisati niti izraziti: uronjenost u sreću i duševni mir, i shvatićete koliko je istinito da se svakome ko odbije da se grčevito drži majke, oca, žene i dece, braće i sestara, zemlje ili kuće... stotruko vraća, i on konačno stupa u večni život.

*„I koji hoće da se sudi s tobom i
košulju tvoju da uzme,
podaj mu i haljinu;
i ako te ko potera jednu milju,
idi sa njim dve.”*

Mt. 5,40-41

Ako razmotrite način na koji ste „konstruisani” i na koji „funkcionišete”, otkrićete da je u vaš mozak ubačen kompletan program, sa čitavom serijom zahteva koji vam govore kako bi trebalo da se odvijaju stvari u svetu oko vas, kakvi bi trebalo da budete i, samim tim, šta bi trebalo da želite. . .

Ko je odgovoran za tu programiranost?

Svakako niste vi - niste vi utemeljili te osnovne elemente kao što su vaši prohtevi, želje, takozvane potrebe, vaše vrednosti, ukusi, stavovi, navike. Vaši roditelji, društvo u kome ste ponikli i u kome živite, vaš kulturalni ambijent, religija, vaš osobeni izgled, odgovorni su za operative sheme kompjutera koji je usađen u vama.

Sve u svemu, bilo da ste mladi ili stari, nezavisno od pravca u kome se krećete, taj kompjuter hoda zajedno s vama, aktivan i delotvoran u svakom svesnom trenutku vašeg dana, i ultimativno zahteva od života, drugih ljudi ili vas, da zadovoljite njegove potrebe.

Kada je njegovim zahtevima udovoljeno, kompjuter vam dopušta da budete spokojni i srećni; u suprotnom - čak i ako nimalo niste krivi zbog toga - kompjuter budi u vama negativne emotivne reakcije koje vas pune bolom i patnjom.

Ako se, na primer, ljudi ne ponašaju prema očekivanjima vašeg kompjutera, on izaziva u vama osećanja frustracije, besa i gorčine. Ili, kada izgubite kontrolu nad događajima, kada se budućnost ukazuje nesigurnom, vaš kompjuter čini da osetite napetost, strepnju, zabrinutost. Vi onda trošite mnogo energije da biste nekako prevazišli ta negativna osećanja. I uglavnom uspevate u tome, ali samo tako što još više produbljujete težnju da rekonstruišete svet oko sebe, sve da bi zadovoljili zahteve svog kompjutera. Tako sebi obezbeđujete mrvice privremene sreće. Privremene, jer u svakom trenutku može iskrsnuti neka nova nezgoda (voz kasni, telefon se blokira, pismo ne stiže na vreme), bilo šta suprotno programiranim predviđanjima vašeg kompjutera, koji onda vraća stvar na početak, sa svojim neudovoljenim zahtevima.

I tako živite prilično mučnom egzistencijom, neprestano pod pritiskom stvari i ljudi oko vas, većito težeći da prilagodite sve te ljude i stvari naredbama svog kompjutera, da biste s vremena na vreme mogli da uživete u trenutcima spokojstva koje vam se pruža, tj. u kratkim pauzama kada vaš kompjuter miruje sa svojim programima.

Postoji li neki izlaz?

Da, postoji. Sigurno je da ne možete zagospodariti svojom uslovljenošću za kratko vreme. Možda vam to nikad neće uspeti. Ali to nije toliko važno. Pokušajte ova: ko zamislite da ste se našli u neprijatnoj situaciji ili u društvu neke vama neprijatne osobe. Videćete kako vaš kompjuter smesta stupa u akciju, navodeći vas da izbegnete ili promenite takvu situaciju. Međutim, ako ništa ne učinite u tom pravcu, on insistira još jače, i ubrzo či-

ni da osetite razdraženost, zebnju, krivicu ili ko zna koje drugo negativno osećanje.

Ali, ukoliko nastavite da razmišljate na temu neugodne situacije ili neprijatne osobe, uvidećete da negativne emocije u vama ne potiču od njih. Situacije i ljudi, u suštini, idu svojim putem, one su to što jesu, dobre ili loše. Vaš kompjuter je taj koji, na osnovu svojih programa, izaziva vaše negativne reakcije u kontaktu s njima.

Ovo ćete još bolje shvatiti kad vam postane jasno da neka druga osoba, s drukčijim programom od vašeg, u dodiru sa istim situacijama ili osobama može reagovati sasvim spokojno, ili je one čak mogu uveseljavati.

Nemojte se zaustaviti u razmišljanju sve dok ne dođete do sledeće istine: jedini razlog što i vi ne reagujete tako spokojno ili veselo je u tome što vaš kompjuter slepo insistira da rekonstruišete stvarnost, kako bi se prilagodila njegovim programima.

Posmatrajte sve te stvari sa distance i videćete kakav će se čudesan preobražaj desiti u vama.

Kada konačno shvatite ovu istinu i trajnije sprečite svoj unutrašnji kompjuter da u vama budi negativne reakcije, moći ćete da preduzmete svaku akciju za koju se osećate sposobnim - da izbegnete neprijatnu situaciju ili zaobiđete osobu koja vas nervira, kao i da, recimo, pokušate da ih promenite; možete se suprotstaviti, da bi se poštovalo vaše pravo i pravo drugih ljudi; možete čak primeniti i fizičku silu.

Ali sve to možete preduzeti tek kada zagospodarite svojom emocionalnom pometnjom, jer će tada vaše ponašanje biti plod smirenosti i ljubavi, umesto neurotične želje da učukate kompjuter u sebi ili se prilagodite njegovim programima. I tako, najzad ćete se otarasiti negativnih osećanja kojim vas je punio.

Tada ćete shvatiti koliko je duboka mudrost u izreci: „I koji hoće da se sudi s tobom i košulju tvoju da uz-

me, podaj mu i haljinu; i ako te ko potera jednu milju, idi sa njim dve."

Na ovoj tački, postaće vam jasno i očigledno da istinska prinuda ne dolazi od onoga koji hoće da te izvede na sud, već od despota koji vas tera ropski da mu služite, unutrašnjeg kompjutera koji svojim programima uništava bezbrižnost i spokojstvo vašeg duha, kad god objektivne okolnosti u spoljnom svetu ne odgovaraju njegovim zahtevima. Ali, baš zbog te prinude, koja izvire iz vaše uslovljenosti, vi imate snažnu potrebu da se oslobodite.

Samo pod tim uslovima iskusićete unutrašnju slobodu koja je jedini prihvatljivi podstrek za bilo kakvu socijalnu revoluciju, jer vas tada snažno osećanje (čak strast) koje se na prizore društvenih nepravdi budi u vašem srcu, podstiče da učinite nešto konkretno. A to ne izvire više iz vaše uslovljenosti ili vašeg 'ega', već iz objektivne realnosti.

*„A on se snuždi zbog ove reci i
otide žalostan, jer bejaše vrlo bogat.“*

Mk. 10,22

Da li vas je ikad uzdrmalo osećanje kako ste predodređeni da budete nesrećni, i da će zato, šta god preduzeli u pravcu dostizanja sreće, svi naponi biti osuđeni na propast? Kao kada biste nahranili kompjuter matematičkim formulama, da bi svaki put pobesnili kada mu tražite da vam pokaže Šekspirove stihove! Želite li sreću? Ono što vam je potrebno nije napor, čak ni dobra volja, nisu to ni iskrene želje - potrebna vam je samo precizna svest o sopstvenoj programiranosti.

Eto kakav je preokret nastao: pre svih ostalih, vaša okolina i kultura naučili su vas da verujete kako ne možete biti srećni bez određenih ljudi i određenih stvari. Pogledajte oko sebe - na sve strane ljudi koji uistinu baziraju sopstveni život na slepo utemeljenoj pretpostavci da je bez određenih stvari (recimo novca, moći, uspeha, dobrog glasa, ljubavi, prijateljstva, duhovnog uzdizanja, Boga) nemoguće biti srećan. Kad smo već kod toga, koja je vaša formula?

Kada jednom progutate pilulu ličnog ubeđenja, u vama se prirodno javlja strast prema određenoj osobi ili nekoj stvari, za koje ste uvereni kako su vam neophodni

da biste bili srećni. Zato ulažete silnu energiju i trud da se što čvršće vežete za te, vama tako dragocene objekte, kada ste ih se konačno dočepali; istovremeno, morate da uložite određen napor kako biste otklonili svaku mogućnost da ih izgubite. To vas osuđuje na veliku emocionalnu zavisnost, jer su objekti za koje ste se vezali nad vama zadobili moć da drhtite kada ih osvojite, da vas drže u napetosti kada ih nemate, da se osetite mizerno kada vam se desi da ih izgubite. Zaustavite se sada na trenutak i zgrozite se nad beskonačnom listom veza čiji ste zatočenik i rob postali. Dovoljno je da mislite na konkretne osobe i stvari, ne na apstraktne pojmove.

Od trenutka kada se upetljate u ovu mrežu zavisnosti, vi usmeravate sve svoje snage, u svakom trenutku svog života, da drukčije rekonstruišete svet oko vas, ne bi li vam to obezbedilo osvajanje objekata za koje ste vezani. Ali to vremenom postaje sve stresnije i ostavlja vam sve manje snage da se upustite u stvarni život, da živite punim plućima. Povrh svega, to je veoma težak zadatak, u ovom svetu koji se neprestano menja i izmiče svakoj našoj težnji da ga kontrolišemo.

I tako, umesto maksimalno ostvarenog života, nalazite sebe osuđene na život prepun frustracija, strepnji, nesigurnosti, razočaranja. Svakako, u kratkotrajnim intervalima svet popušta pred vašim naporima i prilagođava se vašim željama - i vi ste onda privremeno usrećeni. Ili, bolje rečeno, doživljavate bljesak užitka koji u suštini nije sreća, jer se iza toga krije strah da će taj svet stvari i osoba koji ste s teškom mukom prilagodili svojoj meri, iznenada izmaknuti vašoj kontroli i ostaviti vas na cedilu; a to je ono što se neumitno dešava, pre ili kasnije.

Ima još jedan detalj na koji treba obratiti pažnju - kad god vas obuzmu zabrinutost i strah, to je samo zato što možete izgubiti ili ne dostignuti objekat za koga ste vezani. Zar nije tako?

Kad god vas obuzme ljubomora, zar to nije zato što bi neko mogao da utekne s dragocnim objektom za koji ste se zakačili? A sav vaš bes - zar ne potiče gotovo uvek od činjenice da je neko stao između vas i objekta koji vam je potreban? Zar ne vidite kako lako postajete paranoični kada se pojavi i senka pretnje da će taj objekat biti ugrožen - više niste sposobni da realno rasuđujete, počinjete naopako da gledate svet oko sebe. Nije li tako?

I kad god osetite zamor od svega, zar to nije zato što ne uspevate da u odgovarajućoj meri dostignete ono za šta smatrate da će vas usrećiti ili za šta ste posebno vezani? A kada ste depresivni i ojađeni, razlog za to svakome je očigledan: život vam ne pruža ono bez čega (po vašem ubeđenju) ne možete biti srećni.

Svako negativno osećanje koje se javlja u vama skoro uvek je direktna posledica vaše vezanosti za nešto.

Tako otkrivате da ste negativno određeni svojim vezama, i svi vaši naporі da dostignete sreću samo pojačavaju taj negativni naboj u vama. Nalazite se u totalno apsurdnoj situaciji. Tragedija leži u činjenici da je svako od nas indoktriniran kako je to jedini sistem da bi se došlo do sreće. Međutim, to je metod koji nepogrešivo proizvodi strepnju, zabrinutost, razočaranja i patnje. Teško da se ikome od vas ikada ukazala sledeća istina: da bismo bili autentično srećni, neophodno je samo otkloniti svoju uslovljenost, otarasiti se svake veze koja nas čini zavisnim.

Kada se ljudi suoče sa tako očiglednom istinom, postaju plen užasavanja nad mogućnošću patnje koju bi morali da pretrpe prilikom pokušaja da se oslobode svih svojih veza. Međutim, to uopšte nije tako bolno. Naprotiv, oslobađanje od veza može postati vrlo priyatna operacija ako se ne koristi tehnika snage volje ili odricanja, već samo tehnika sagledavanja - potrebno je samo otvoriti oči da biste videli kako vam u suštini nije potreban

nijedan objekat za koji ste vezani; otvoriti oči da biste videli kako ste od samog početka uslovljeni, kako ste pretrpeli pranje mozga čiji je jedini cilj bio da vas ubedi da ne možete biti srećni bez određene osobe ili stvari. Pri-setite se svojih duševnih muka, ubeđenosti da nikada više ne možete biti srećni, kada ste izgubili neku stvar ili osobu koje su vam izgledale tako neophodne. Ali šta se zatim desilo? Prošlo je vreme, i vi ste naučili da sasvim dobro isplivate iz toga, zar ne? To bi trebalo da vas učini opreznim kada su u pitanju vaša ubeđenja, da uočite prevaru u kojoj živite, zahvaljujući svojoj uslovljenosti.

Veza nije konkretna činjenica - to je samo vaše ubeđenje, fantazija vašeg duha, prelomljena kroz vašu uslovljenost. Da se ta fantazija nije uselila u vaš duh, veze ne bi bilo - voleli biste ljude i stvari i duboko biste uživali u njima, ali bez te bolesne fiksacije, uživali biste duhom koji je oslobođen veza koje samo sputavaju.

Da li uistinu postoji drugi način da bi se stvarno uživalo u nečemu? Izvršite „smotru“ svih svojih veza, i svakoj osobi ili stvari koja vam padne na pamet pokušajte da kažete: „Ja u suštini nisam vezan za tebe - potpuno je iluzorno moje ubeđenje da bez tebe ne mogu biti srećan.“ Ponavljajte ovo iz sveg srca i videćete kakva će se promena odigrati u vama: „Ja u suštini nisam vezan za tebe - samo sam obmanjivao sebe, ubeđen da bez tebe ne mogu biti srećan.“

*„Lakše je kamili kroz iglene uši proći
negoli bogatome u Carstvo Božije ući.”*

Mk. 10,25

Šta treba učiniti da bi se dostigla sreća? Ništa - nema ničega što bi vi ili bilo ko drugi mogli da učinite. *Zašto?* Iz jednostavnog razloga što ste danas u suštini već srećni. Kako se može osvajati nešto što već imate? Ako je tako, zašto vam nikada ne polazi za rukom da uživate u toj sreći koja je već vaša? Zato što vaš duh stvara teskobe na svakom koraku. Izbacite ove teskobe iz svoga duha i sreća koja je oduvek bila u vama smesta će procvasti.

Kako da se oslobodite nesreće? Pokušajte da otkrijete i do kraja analizirate razloge te nesreće - ona će tada iščeznuti.

Na ovoj tački, ako produbite svoje istraživanje, videćete da postoji samo jedna stvar koja proizvodi teskobu, a zove se „kačenje”. Šta znači „kačenje”? To je emocionalno stanje izazvano ubeđenjem kako bez određene osobe ili stvari ne možete biti srećni. U tom emocionalnom stanju vidljiva su dva elementa, pozitivan i negativan. Pozitivni je sačinjen od onog bljeska naslade i opijenosti, onog ushićenja koje doživljavate kada vam pođe za rukom da dosegnete objekat za koji ste se zakačili.

Negativni element sazdan je od osećanja ugroženosti i napetosti koje uvek prati kačenje za nešto. Zamislite nekog zatočenika u koncentracionom logoru koji konačno dobija svoj komad hleba: jednom rukom prinosi hleb ustima, dok ga drugom štiti od ostalih logoraša koji stoje oko njega, spremni da mu ga oduzmu pri prvom znaku njegove nepažnje. Ovo je prava slika osobe koja je žrtva kačenja.

Suštinska priroda kačenja čini vas ranjivim na emocionalnu uznemirenost i ono je uvek tu, da razori vaš unutrašnji mir. Kako se onda može pomisliti da bi neko ko je tako opsednut mogao da uđe u okean sreće koji se zove Carstvo Božije? To je baš kao kad bi kamila prošla kroz ušice jedne igle!

Tragedija kačenja je u tome što ono proizvodi nesreću ako se ne dosegne željeni objekat. Međutim, čak i kada se taj objekat dosegne, to vam ne daje željenu sreću, već samo kratkotrajnu opijenost, za kojom odmah sledi umor, a zatim strepnja da ne izgubite objekat za koji ste zakačeni.

Reći ćete: „Zar ne mogu nijednu vezu da sačuvam?“ Kako da ne - možete ih sačuvati koliko god vam drago. Ali za svaku ćete platiti određenu cenu nesreće. Takva je priroda kačenja, jer čak i kada biste u jednom danu uspeali da zadovoljite sve za šta ste vezani, a ostane vam jedna jedina stvar nezadovoljena, to bi bilo dovoljno da vam stvori teskobu u duši i učini vas nesrećnim. Nikada se ne može dobiti bitka protivu veza. Zar postoji voda bez vlage? Tako ne postoji kačenje bez nesreće. Još nije rođen taj koji bi otkrio formulu kako da se sačuvaju objekti kačenja bez borbi, strepnji, briga i, pre ili posle, neuspeha.

Samo je jedan put da čovek prevaziđe zavisnost od veza - odbacivanje. Nasuprot ustaljenom mišljenju, to uopšte nije teško. Sve što treba da učinite je da ozbiljno sagledate i shvatite istine koje ću vam nabrojati.

Prva istina: vi se slepo držite lažnog ubedenja da bez određene osobe ili stvari ne možete biti srećni. Analizirajte sve svoje veze, jednu po jednu, i uvidećete lažnost takvog ubedenja. Možda se pojavi otpor u vama, ali u trenutku kada zaista shvatite ovu istinu, desiće se neposredna promena na planu emocija. U tom trenutku vaše kačenje i zavisnost izgubiće svaku snagu i vlast nad vama.

Druga istina: ako naučite da uživate u stvarima tako što nećete dozvoliti sebi da im robujete, odbivši da verujete u lažno ubedenje kako bez njih ne možete biti srećni, poštedećete sebe svih borbi i napora da ih zaštitite i sačuvate. Da li vam se uopšte desilo da sačuvate sve objekte za koje ste bili vezani, a da pri tom niste bili primorani da se odreknete bar jednog od njih? Međutim, ako se oslobodite veza i gledate na njih bez posesivnosti, znatno više uživate u njima, jer tada niste u sukobu sa samim sobom, spokojni ste i neugroženi.

Treća i poslednja istina: ako naučite da uživate u mirisima hiljadu cvetova, neće vam se više desiti da se kačite i vezujete samo za jedan od njih, ili da patite kada vam ne uspe da uberete taj jedan jedini cvet koji vam nedostaje. Ako nalazite zadovoljstvo u hiljadu različitih stvari, nedostatak jedne od njih proći će neopaženo i neće ugroziti vašu sreću. Ali baš vas kačenje i zavisnost od određenih stvari sprečavaju da razvijete širi i raznovrsniji ukus prema svemu što vas okružuje.

U svetlosti ovih triju istina nema takvog kačenja koje bi se održalo. Ali ta svetlost mora neprekidno da zrači da bi bila efikasna. Kačenja i vezanost bujaju samo u mraku iluzija.

6

*»Lisice imaju jame
i ptice nebeske gnezda;
a Sin čovečiji nema gde glavu zakloniti.«*
Mt. 8,20

Pređimo sada na analizu greške koja se mnogima dešava u odnosima sa bližnjim, kada pokušavamo da stvorimo čvrsto uporište u večito promenljivoj struji života.

Mislite na osobu čiju ljubav želite da osvojite. Želite da joj postanete važni? Hoćete da budete jedini za nju? Hoćete da se ta osoba zainteresuje za vas i upusti se u trajnu vezu s vama? Ako je tako, dobro otvorite oči: vi nerazumno pozivate tu osobu da vas prihvati u ekskluzivnom smislu, pozivate je da ograniči vašu slobodu prema svom nahođenju, da kontroliše vaše ponašanje, vaše planove, vaš razvoj - sve to isključivo za dobrobit njenih interesa. To je kao kada bi vam ta osoba rekla: „Ako želiš da budeš jedino biće za mene, moraš da se podvrgneš mojim uslovima, jer od trenutka kada prestaneš da zadovoljavaš moja očekivanja, prestaćeš da budeš jedino biće za mene". Vi ste hteli da budete jedini toj osobi, zar ne? Automatski morate da platite cenu gubitkom svoje slobode - morate da plešete u ritmu koji vam nameće ta osoba, isto kao što očekujete da drugi plešu u vašem ritmu, ako žele da budu jedini za vas.

Upitajte se sada vredi li platiti tako visoku cenu za ono što zauzvrat dobijate. Zamislite kako govorite toj osobi čiju ljubav tražite: „Ostavi mi slobodu da budem onakav kakav sam, da mislim svojom glavom, da idem za sopstvenim ukusima i težnjama, da se ponašam na način koji mi najviše odgovara“. Tražeći tako nešto, vi tražite nemoguće. Kada zahtevate od nekoga da budete jedino biće za njega, to suštinski znači kako treba ozbiljno da se potrudite ne bi li učinili sebe prijatnim toj osobi. Na toj tački, vi gubite svoju slobodu. Razmišljajte o ovome koliko god vam volja, ali potrudite se da to i shvatite.

Može se desiti da na kraju resite: „Draža mi je moja sloboda od tvoje ljubavi“. Ako morate da birate između „biti s nekim“, ali u zatvoru, ili da hodate sami i slobodni, šta biste izabrali? Sada recite toj osobi: „Slobodan si da budeš onakav kakav si - da misliš svojom glavom, da ideš za svojim ukusima i težnjama, da se ponašaš onako kako ti najviše odgovara“.

Kad izgovorite ove reci, desiće se jedna od sledeće dve reakcije: ili će ih vaše srce odbaciti, i postaćete svesni kakvi ste - dakle neko ko se kaci za druge i suštinski ih koristi (tada pažljivo analizirajte vaše lažno ubeđenje da ne možete da živite niti da budete srećni bez te osobe); ili će vaše srce iskreno izgovoriti te reci, i tada, u tom trenutku, nestaće svaka kontrola, svaka obmana, svako iskorišćavanje, svaka posesivnost i ljubomora: „Slobodan si da budeš ono što jesi - da misliš svojom glavom, da ideš za svojim ukusima i težnjama, da se ponašaš na način koji ti najviše odgovara“.

Zapazićete još jednu stvar: konkretna osoba prestaće tada da bude jedina i najvažnija za vas. Ostaće važna na isti način kao što je to zalazak sunca ili neka simfonija, isto kao što je svako drvo unikat po sebi, nezavisno od senke i plodova koje vam može dati. Vaša najdraža osoba neće pripadati isključivo vama, već svima i svemu, odnosno nikome i ničemu - baš kao *zalazak* sunca ili ne-

ko drvo. Ponavljajte ove reci: „Slobodna si da budeš ono što jesi..." Izgovarajući ih, oslobađate sami sebe - sada ste spremni za ljubav. Jer, kada se zakačite za biće koje volite, ono što tada nudite nije ljubav, već samo lanac koji će okovati ili vas ili to biće. Ljubav može postojati samo u slobodi.

Onaj koji stvarno voli nekoga, uvek radi za njegovo dobro, a osnovni elemenat toga je oslobađanje ljubljenog od strane onoga koji ga voli.

*„Tada se razgnevi domaćin
i reče slugi svome:
'Izađi brzo na trgove i ulice gradske
i dovedi amo siromahe i bogalje,
hrome i slepe'."*

Lk. 14,21

Mislite o nekoj osobi koja vam se ne sviđa, osobi koju uglavnom izbegavate, jer njeno prisustvo budi u vama negativna osećanja. Zamislite da je sada prisutna i postanite svesni tog negativnog osećanja.

Eto, našli ste se pred nekim ko je siromah i bogalj, hrom i šlep.

Sada pokušajte da shvatite sledeće: ako pozovete tu osobu, tog uličnog prosjaka, u svoju kuću, dakle udostojite je svog prisustva, i ona će vam dati poklon koji nikada ne biste dobili ni od koga od vaših zanosnih i ugodnih prijatelja, koliko god da su bogati. Ta osoba otkriva vas samom sebi, ona vam razotkriva ljudsku prirodu. To je neuporedivo otkriće, koje ne možete dobiti čak ni iz Svetih spisa. (Jer. kakva je korist da znate sve što piše u njima, ako pri tom ne poznajete sami sebe i živite životom robota?) Istina koju bi vam doneo taj prosjak ras-tvorila bi i proširila vaše srce sve dok se u njemu ne bi

stvorio prostor za svako živo biće. Možete li zamisliti lepgi poklon od toga?

Sada razmotrite svoju negativnu reakciju i upitajte sebe: „Hoću li ja biti taj koji vlada situacijom, ili će ta situacija vladati nada mnom?" To je prvo otkriće, za kojim odmah sledi novo - put koji vodi ovladavanju tom situacijom je gospodarenje nad samim sobom. Kako se to postiže? Potrebno je samo da shvatite da na svetu postoje ljudi koji, da su na vašem mestu, ne bi negativno reagovali pred osobom koja tako deluje na vas. Oni bi se osetili odgovornim za tu situaciju, bili bi iznad nje, a ne podjarmljeni njome kao vi. Ali vaša negativna osećanja ne izaziva, ta konkretna osoba (kako pogrešno zamišljate) već vaša unutrašnja uslovljenost - to je treće i najvažnije otkriće. Vidite li šta se dešava kada zaista „shvatite"?

Kad ste došli do ovakvih otkrića o sebi, evo vam jednog otkrića koje se odnosi na ljudsku prirodu. Shvatate li da takva osoba koja izaziva negativnu reakciju u vama nije odgovorna za takvo svoje ponašanje i osobine? Vi možete da pothranjujete taj negativan stav u sebi isključivo ako pogrešno mislite da je ta osoba slobodna i svesna, a samim tim i odgovorna. Ali ko uopšte čini zlo pri punoj svesti o tome? To što nas čini sposobnim da nanosimo bol i da budemo zli nije ni u kom slučaju sloboda već slabost, jer nam nedostaje svest i senzibilnost. Onaj ko je stvarno svestan i slobodan, nije u stanju da greši. Ta sirota osoba koja je pred vama samo je hroma i šlepa, a ne osiona ili pokvarena kakvom je pogrešno vidite.

Shvatite ovu istinu, udubite se malo u to, i videćete kako se vaš negativan stav postepeno menja u ljubaznost i saosećanje. I eto kako se istovremeno stvara prostor u vašem srcu za nekoga koga ste vi i drugi nalik na vas osudili na život skitnice i bednika.

Sada ćete shvatiti da je taj prosjak vama doneo milostinju - proširenje vašeg srca i oslobađanje vašeg duha.

Ako ste pre toga bili podjarmljeni (te osobe imale su moć da izazovu negativna osećanja u vama, pa ste čak išli drugim putem da bi ih izbegli), sada vam je podarena sloboda koja vam omogućava da- nikoga ne izbegavate, da idete bilo kojim putem koji vam odgovara.

Kada ovo sagledate, osetićete kako se, uz saosećanje, u vašem srcu javlja i zahvalnost prosjaku koji se pretvorio u vašeg dobročinitelja. To je još jedno osećanje koje vas oslobađa i od vas čini sasvim novo biće.

8

*„Za sud ja dođoh u ovaj svet,
da vide koji ne vide i koji
vide da postanu slepi.“*

Jv. 9,39

Kaže se da je ljubav šlepa. Da li je zaista tako? U stvarnosti, ništa na ovom svetu ne vidi tako oštro kao ljubav. Nije ljubav ta koja je šlepa, već veza, zavisnost, kačenje. Kačenje je, kao što smo videli, stanje u kome neko grabi, grčevito se drži nekog objekta, u lažnom ubeđenju da je to neophodno za njegovu sreću. Imate li takve veze, za koje pogrešno mislite da ne možete živeti bez njih? Još jednom ih pobrojite u mislima, pre nego što predemo na analizu kako vas one čine slepim.

Zamislite nekog političara koji je ubeđen da ne može biti srećan ako ne osvoji političku moć - njegova trka za osvajanjem moći otupljuje njegovu senzibilnost za svaku drugu životnu manifestaciju. On s naporom odvaja delić vremena za porodicu i prijatelje. Istovremeno, on sva ljudska bića vidi isključivo kao poluge ili prepreke na putu ka ostvarenju svoje ambicije. One koji ne predstavljaju ni polugu ni prepreku on uopšte i ne gleda, za njega oni ne postoje. Ako se u toj trci za osvajanjem moći kaci i vezuje i za druge stvari, kao što su seks ili novac, taj jadnik postaje tako ograničen u svom viđenju sveta da se može smatrati gotovo slepim. A to svi vide. Svi osim njega.

Takvo je duhovno stanje koje vodi odbacivanju Spasitelja, istine, lepote i dobra, jer nastaje potpuno slepilo za takve stvari.

Zamislite da se nalazite u sali za koncerte gde slušate orkestar u kome snažni udarci po timpanima zaglušuju svaki drugi zvuk. Međutim, da biste uživali u nekoj simfoniji, potrebno je da čujete svaki instrument u orkestru. Da biste zaista dospeli u stanje koje nazivamo ljubavlju, morate postati osetljivi za jedinstvenost i lepotu svake pojedine stvari ili osobe oko vas. Teško je reći da voliš nešto ako to jedva primećuješ; ukoliko vidiš samo neke detalje i osobine, isključujući sve ostale, to takođe nije ljubav, jer ljubav ne isključuje bilo šta niti bilo koga - ona obuhvata sveukupnost života, sluša simfoniju kao celinu, ne samo ovaj ili onaj među raznim instrumentima.

Zastanite na trenutak da razmotrite kako vaša kačenje amputiraju i čine svaki vaš doživljaj jalovim, baš kao što slepo kačenje političara za moć, ili kačenje poslovnog čoveka za novac čine takve ljude gluvim za sveukupnu melodiju života.

Sada pogledajte na sve to sa druge tačke gledišta - ogromna količina informacija svakodnevno se obrušava na vas, preko vaših čula, preko mreže organa u vašem telu. Od svih tih informacija samo mali delić dopire do vašeg svesnog duha. To je kao beskrajna količina informacija koja dolazi predsedniku neke države - samo minimalan deo nalazi put do njega, jer neko odvaja samo ono što smatra važnim da mu se iznese na sto. Ko odlučuje šta od svega što vas zatrpava iz spoljnog sveta treba da dospe do vašeg svesnog duha? Postoje tri glavna filtera: prvi su vaše veze; drugi su vaše fiksacije; treći su vaši strahovi.

Vaše veze: vi neizbežno posvećujete pažnju onome što takve veze unapređuje ili ih ugrožava;* ostalo vas ne zanima, kao što škrtog i pohlepnog biznismena ne zanima ništa što mu ne donosi dobit.

Vaše fiksacije: uzmite nekog fanatika - takvi obraćaju pažnju isključivo onome što potvrđuje njihova ubedenja, ignorišući sve što ih može dovesti u sumnju; tako ćete shvatiti šta u vama proizvode fiksacije.

Na kraju strahovi: kada biste znali da ćete za nedelju dana biti osuđeni, to bi vam do te mere obuzelo duh, da bi isključilo svaku drugu misao. To je ono što nam čine strahovi - oni neodoljivo usmeravaju našu pažnju na određene stvari, potpuno ignorišući sve ostalo. Vi pogrešno mislite kako vaši strahovi služe da bi vas zaštitili, da su vaša najnepokolebljivija ubedenja napravila karakternu osobu od vas, dok su vaše veze učinile vaš život uzbudljivim i sigurnim. Međutim, uopšte ne primećujete da je sve to samo podiglo zid između vas i života.

Naravno, gotovo je nemoguće svesno pratiti svaku pojedinu notu u simfoniji života; ali, ako vaš duh i čula nauče da se otvore, počecete da vidite i reagujete na stvari onakve kakve jesu, i osetićete kako vas ispunjava harmonija vasseljene. Tada ćete konačno osetiti šta je ljubav.

Razmotrite sada sve ovo iz drugog ugla: vi vidite stvari i ljude ne onakve kakvi su, već kakvi ste vi. Ako želite da ih vidite onakve kakvi stvarno jesu, morate obratiti pažnju na svoje veze i strahove koje te veze izazivaju u vama. Jer, baš te veze i strahovi odlučuju šta treba da vidite, a šta da ignorišete. Šta god da vam se ukaže, vaša pažnja je već unapred monopolizovana; od trenutka kada je vaše viđenje postalo suštinski selektivno, vi imate potpuno iluzornu viziju stvari i ljudi oko sebe. Što duže živite u toj iskrivljenoj viziji, bivate sve više ubeđeni kako je to jedina slika sveta, jer vaše veze i strahovi nastavljaju da vrše selekciju svega što dopire do vas, na način koji sve više sužava vaš pogled na svet. Eto šta leži u osnovi vaših fiksacija - unapred stvorena, nepromenljiva vizija stvarnosti, dok stvarnost, suprotno toj viziji, uopšte nije takva, već se stalno menja i teče. Proizilazi

Antoni De Melo

da svet koji volite i od koga je sačinjen vaš život uopšte nije stvaran svet, već je to svet stvoren u vašem mozgu.

Samo kada se oslobodite svojih ubeđenja, strahova i veza koje ih neprestano hrane, osetićete da ste se oslobodili neosetljivosti koja vas čini tako gluvim i slepim u odnosu na svet i sebe.

*„Pohajite se, jer blizu
je Carstvo nebesko.”*

Mt. 4,17

Zamislite radio-aparat koji prima i emituje samo jednu stanicu, bez obzira koliko vrteli dugme na njemu; radio na kome ne možete da kontrolišete jačinu zvuka, pa se ponekad jedva čuje, a ponekad vam pucaju bubne opne od zaglušne buke; radio koji ne možete isključiti, koji ponekad sam prekida emisiju zvukova i reci, dok se ponekad iznenada oglašava i počinje da trešti baš kad biste hteli da se odmorite. Ko bi trpeo takav aparat?

Međutim, kad se vaše srce ponaša na tako besomučan način, vi ne samo što ga trpite, već to čak smatrate normalnim i humanim.

Pomislite koliko ste puta bili kidani svojini emocijama, koliko ste puta trpeli napade besa, depresije, brige, koliko je puta vaše srce hrlilo nečemu što ne posedujfrte, grčevito težilo da se zakači za nešto što ste zadobili, ili da izbegne nešto što ste odbacili.

Čeznuli ste za nekom osobom i našli se odbačeni i ljubomorni, baš kad su se vaš duh i srce usredsredili na taj jedinstveni objekat, i tako je banket života postao samo pepeo u vašim ustima.

Uvrteli ste u glavu da uspete u nekom takmičenju, i metež borbe omeo vas je da čujete cvrkut ptica - vaša ambicija ućutkala je sve glasove oko vas.

Desilo se da ste ugroženi ozbiljnom bolešću, ili mogućnošću gubitka voljene osobe - i eto kako odjednom niste u stanju da se usredsredite ni na šta drugo.

Ukratko, u istom trenutku kada prihvatite da neko kačenje pusti korenje u vama, ta čudesna tvorevina kakvo je ljudsko srce postaje nalik na mrtvu stvar.

Ako hoćete da popravite svoj radio-aparat, morate da proučite elemente elektrotehnike. Ako hoćete da obnovite svoje srce, morate ozbiljno razmotriti četiri oslobađajuće istine. Prethodno odaberite kačenje koje vam zadaje najviše briga, nešto za šta ste posebno vezani, ili nešto o čemu maštate i već dugo čeznete za tim, a onda proučite sledeće četiri istine.

Prva istina. Morate odabrati između svog kačenja i svoje sreće. Ne možete imati i jedno i drugo. U trenutku kada postanete plen nekog kačenja, vaše srce odbija da funkcioniše kako valja i gubi se vaša sposobnost da živite spokojnim i radosnim životom, oslobođenim brigama. Proverite koliko je ovo tačno, primenivši to na kačenje ili vezu koje ste odabrali da sačuvate.

Druga istina. Odakle potiče vaše kačenje? Svakako nije rođeno s vama. Ono potiče od jedne laži koju vam je nametnulo vaše društvo i vaša kultura i koju ste ponavljali sebi - da bez ove ili one stvari, bez ove ili one osobe, ne možete biti srećni... Ako otvorite oči, videćete koliko je sve to lažno - na stotine ljudi savršeno je srećno i bez ovih stvari ili osoba ili situacija za kojima vi jurite, jer, po vama, ne možete drukčije. Ali morate odabrati: ili vaše veze, ili sreća i sloboda.

Treća istina. Ako hoćete da živite punim životom, morate u sebi razviti osećaj za perspektivu - život je neuporedivo širi od tih mizernih gluposti za koje se kaci

vaše srce i kojima ste dozvolili da vas tako duboko uzdrmaju. Gluposti, rekao sam - jer, ako dovoljno dugo budete živeli, sigurno će doći dan kada će sva ta kačenja izgubiti svoj značaj, tako da ih više nećete ni pamtiti. Vaše iskustvo može to da potvrdi - danas teško i da se sećate sitnih nevolja koje su vam u prošlosti zadavale užasne brige.

Četvrta istina sadrži neizbežan zaključak: nema te osobe ili stvari u spoljnom svetu koja poseduje sposobnost da vas učini srećnim ili nesrećnim. Jer, samo vi odlučujete da li ćete biti srećni, zavisno od toga koliko se u pojedinim situacijama kaćete za objekte od kojih ste zavisni.

Razmatrajući ove istine, opazićete da vaše srce pruža otpor, tražeći argumente kojima bi im se suprotstavilo, ili čak odbija da ih uopšte razmatra. To znači da još niste dovoljno patili zbog svojih veza.

Međutim, može se desiti da vaše srce ne pruža više otpor ovim istinama. Ako je tako, radujte se: javilo se pokajanje i preobražaj u vašem srcu, a večni život, u vidu smirenosti duhovnog detinjstva, najzad je zakucao na vaša vrata.

10

*„Učitelju blagi,
koje dobro da učinim
da imam život večni?“*

Mt. 19,16

Zamislite da ste u pozorištu gde gledate neku operu; usred zanosne arije iznenada se setite da ste zaboravili da zaključate automobil. Bojite se za svoj automobil, ali ne možete ni da izađete iz sale, što vas sprečava da uživate u muzici. Eto savršene slike kako žive mnogi od nas. Život je zanosna arija za onoga ko ima uši; ali retka su, veoma retka ljudska bića koja uopšte mogu da je čuju.

Zašto? Zato što su zauzeti osluškivanjem meteža koji su u njihov mozak usadile njihove uslovljenosti i ubeđenja. To je primarni razlog; zatim sledi drugi - njihove veze. Kačenje je glavni ubica života. Da bi ste stvarno čuli simfoniju života, sva vaša čula treba da se usklade sa svakim instrumentom orkestra. Vi možete uživati u violinama ili klaviru više nego u drugim instrumentima, ali to ne umanjuje vašu sposobnost da čujete muziku u celini. Međutim, ako se to pretvori u isključivost, postajete gluvi za ostale zvuke, i slepi čak i za taj instrument koji najviše volite, jer mu pridajete nesrazmernu važnost u odnosu na njegovo mesto u orkestru.

Pogledajmo sada osobu ili stvar za koju ste se vezali i dali joj moć da vas učini srećnim ili nesrećnim. Da

biste se usredsredili na osvajanje te osobe ili stvari, i ustoličili se pred njom u cilju opsesivnog i isključivog uživanja, izgubili ste osećaj za čitav ostatak sveta - okamenili ste se. Skupite hrabrost da vidite koliko ste postali tupi i slepi za sve ostalo, otkako ste postali plen takve zavisnosti.

Uzmimo da se u vama probudi želja da raščistite sve svoje veze. Ali kako to učiniti?

Odricanje i ukidanje nisu od velike pomoći, jer ako bi se ukinuo neki instrument u orkestru, to ne bi poništilo vašu isključivu ljubav za taj instrument. Vama je potrebno da shvatite, da postanete svesni, a ne da se odričete. Ako su vam veze prouzrokovale patnje, to vam već pomaže da shvatite. Ako ste bar jedanput u životu osetili sladak ukus slobode i životne radosti koja vam je podarena odvajanjem, i to pomaže da svesno čujete zvuk ostalih „instrumenata“ u orkestru.

Onog dana kada stignete do ove spoznaje, kada nestane vaše isključivosti, živećete od trenutka do trenutka, totalno uronjeni u sadašnjost, noseći sa sobom tako malo svoje prošlosti da vam duh može proći kroz ušice igle; bićete slobodni od strepnji pred budućnošću kao ptice nebeske i cveće u polju. I volećete samo život, svim svojim srcem, čitavom svojom dušom, svim svojim duhom i snagama. Postaćete uronjeni u večnu sadašnjost. Tada ćete u sebi otkriti odgovor na pitanje: »Učitelju, šta treba da učinim da bih zadobio večni život?»

1 1

*„/ pristupiše mu učenici njegovi da
mu pokažu građevine hrama.*

A Isus im reče:

'Ne vidite li sve ovo?

Zaista vam kažem:

*Neće ostati ovde ni kamen na kamenu
koji se neće razmetnuti'."*

Mt. 24,1-2

Zamislite neku korpulentnu osobu, zadržanu u salo, i pred sobom imate sliku i priliku onoga u šta može da se pretvori vaš duh - obložen salom sve dok ne postane previše otupeo i lenj da misli, posmatra, istražuje, da izmišlja. Gubi svoju bistrinu, lucidnost i elastičnost, da bi postepeno zamro. Pogledajte oko sebe, i videćete koliko ima takvih ljudi: otupelih, zaštićenih slojevima sala, koji ne traže ništa drugo osim da ne budu uznemireni ili naterani da se razbude.

Šta su ti slojevi sala oko duše? Sve fiksacije kojima se hranite, sve predrasude koje ste izgradili o ljudima i stvarima, sve vaše navike, sve vaše veze. U periodu kada ste se formirali kao ličnost, trebalo vam je pomoći da uklonite ove slojeve i oslobodite svoj duh. Međutim, društvo u kome živite i kultura kojom ste hranjeni bukvalno su vas obložili tim slojevima, i čak vas naučili da

to i ne opažate, da živite uspavani, i prepustite drugima „ekspertima“, vašim političarima, intelektualcima i verskim vodama da misle umesto vas. I tako završavate smoždeni težinom autoriteta i tradicije koje nikada niste čak ni podvrgnuli analizi.

Razmotrimo ove slojeve jedan po jedan.

Prvo, vaša vera. Ako živite kao komunista ili kapitalista, musliman ili jevrej, živite na predvidiv i tendenciozan način - eto prepreke, još jednog sloja sala između stvarnosti i vašeg duha, koji ne uspeva više da je vidi i neposredno dodirne.

Drugi sloj. Vaše ideje. Ako se u pogledu neke osobe fiksirate za neku svoju ideju, tada ne možete voleti tu osobu, već samo ideju koju ste stvorili o njoj. Kada nešto kaže ili se na određeni način ponaša, smesta joj lepite etiketu: „Glupača“, „Gnjavator“, „Grubijan“, „Apsolutno dražesna“, itd. Od tog trenutka stvara se zid, sloj sala između vas i te osobe, jer ćete je i sledeći put videti na osnovu ovih ideja, čak i ako se u međuvremenu promenila. Razmislite: nije li bilo tako sa gotovo svim osobama koje poznajete?

Treći sloj. Vaše navike. One su jedan od ključnih elemenata ljudskog bića - da nema navika, ko zna kako bismo uopšte hodali, govorili ili vozili automobil? Ali navike pripadaju mehaničkom nivou života - ne bi trebalo da budu uključene u područje ljubavi ili intelekta. Postoji li neko ko želi da bude voljen iz navike?! Ipak, kada neko prvi put vidi okean, ostaje zadivljen, ali ribar koji ga po čitave dane gleda, uopšte ne poklanja pažnju njegovoj veličanstvenosti. Čime to objasniti? Time što smo stvorili unapred utvrđene modele o svim stvarima oko nas i, kada ih ponovo vidimo, ne vidimo ih u njihovoj iskonskoj svežini, već u svedu svojih fiksacija. Tako se ponašamo u odnosu na ljude i stvari, i takvi su odnosi koje uspostavljamo s njima - bez ikakve svežine, bez ičega novog, većito iste ideje, isti putevi kojima se bezbroj

puta prošlo - eto plodova navike. Ne umete više da gledate na drukčiji i kreativniji način jer, izgradivši mentalni oklop, zadovoljavate se da uključite automatskog pilota u svom duhu i legnete da odremate.

Četvrti sloj. Vaše veze i strahovi. To je sloj koji je najlakše uočiti. Da li se često kačite ili strahujete (što je najdalje od ljubavi) u odnosu na osobe ili stvari? U takvim trenucima odbijate da ih vidite onakve kakve stvarno jesu. Prisetite se neke osobe koja vam se ne dopada ili od koje strahujete i uvidećete koliko je ovo tačno.

Shvatate li sada da se nalazite u zatvoru koji su stvorila vaša verovanja, tradicije vašeg društva i kulture, predrasude, uzori, veze i strahovi koji potiču iz vašeg subjektivnog viđenja? Zidovi i zidovi okružuju ćeliju vašeg zatvora, i čini se gotovo nemoguće da ćete ikada izaći iz njega, kako biste konačno stupili u kontakt sa raskoši života, ljubavi i slobode, izvan tvrđave u kojoj ste zatočeni.

Međutim, taj poduhvat ne samo da nije nemoguć, već je lak i ugodan. Šta da učinite da biste se našli na slobodi?

Možete da učinite četiri stvari.

Kao prvo, shvatite da ste okruženi zidovima ćelije i da je vaš duh zarobljen. Retko kome se dešava da postane svestan toga, pa žive i umiru zatočeni - kao „konformisti“, prilagodili su se zatvorskom životu. Neki od njih postaju reformatori i bore se da poboljšaju uslove života u zatvoru: za bolje osvetljenje, efikasniju ventilaciju... Teško je postati buntovnik, revolucionar koji će razvaliti zidove tog zatvora. Da biste postali revolucionar, morate isključivo i pre svega videti zidove svog zatvora.

Drugo, satima i satima posmatrajte zidove svoje ćelije - svoje navike, uzore, veze i strahove - tek tako, bez procenjivanja i osude. Postepeno, videćete kako se raspadaju u paramparčad.

Treće, posvetite svoje vreme posmatranju ljudi i stvari koji vas okružuju. Gledajte (ali stvarno gledajte, kao da prvi put gledate) lice nekog prijatelja, list, drvo, pticu u letu, ponašanje i postupke ljudi koji vas okružuju. Tako ćete ih videti onakvim kakvi stvarno jesu (ili bar približno), u svežini karakterističnoj za njih, bez zamagljenja koja im stvaraju vaše ideje i mentalne navike.

Četvrti sloj, i najvažniji. Opustite se i posmatrajte kako funkcioniše vaš mozak: otkrićete neprekidni tok misli, senzacija i reakcija. Gledajte čitav ovaj tok „dugim“ pogledima, kao što bi, na primer, gledali reku ili neki film. Zapazićete da vas gledanje onoga što je unutar vas mnogo više obuzima od reke ili filma, i da vam daje mnogo svežiji osećaj života i oslobođenosti. U suštini, možete li nazvati sebe živim bićem ako niste svesni svojih misli i reakcija? Nesvestan život, rečeno je, nije vredan da bude proživljen. To se, na kraju krajeva, ne može čak ni smatrati životom, već mehaničkim postojanjem, kao u robota: san, nesvesnost, smrt - takve stvari ljudi nazivaju životom!

Posmatrajte zato, istražujte, diskutujte, i vaš duh će oživeti, oslobodiće se naslaga sala i ponovo postati lucidan, živ i aktivan. Zidovi vašeg zatvora će se rušiti, malo po malo, sve dok od vašeg Hrama ne ostane ni kamen na kamenu, i na vas će se spustiti blagoslov nesputanog viđenja - videćete stvari onakve kakve su, dospećete do neposrednog iskustva Stvarnosti.

12

*„A ti kad činiš milostinju, da
ne zna levica tvoja šta čini
desnica tvoja.“*

Mt. 6,3

U milostinji ima nešto što je približuje sreći i svetosti. Nikad ne možete reći da ste srećni, jer u trenutku kada postanete svesni svoje sreće, vi prestajete da budete srećni. Ono što nazivate iskustvom sreće nije sreća, već samo opijenost, ushićenje izazvano nekom osobom, objektom ili događajem. Istinska sreća nema uzroka. Srećni ste i tačka, bez razloga. Na isti način, autentična sreća ne može postati predmet eksperimenta, jer ne ulazi u polje svesnosti - ona je u nesvesnom.

Isto se može reći i za svetost. U trenutku kada postanete svesni svoje svetosti, ona se kvari i postaje auto-kanonizacija. Dobro delo nikada nije tako dobro kao kada toga uopšte niste svesni, kada ste tako zaneseni samom aktivnošću da nemate svest o svojoj vrlini: vaša levica ne zna da desnica čini neko dobro delo. *Vi* to činite zato što vam to izgleda kao najprirodnija stvar na svetu.

Zaustavite se na trenutak i razmislite. Sva vrлина koju možete sagledati u sebi nije u suštini vrlina, nego je nešto što ste promišljeno odgajili i razvili. Da je to pra-

va vrlina, ne biste toliko uživali u njoj, već ne bi čak ni mislili o tome kao o vrlini. Primarna osobina svetosti je nedostatak svesti o sebi.

Druga osobina je uzdržavanje od napora i nasilja - napor može da izmeni vaše ponašanje, ali ne i vašu ličnost. Razmislite: napor vam prinosi hranu ustima, ali ne može izazvati apetit; može vas odvesti u krevet, ali ne može vam pružiti san; može vas naterati da otkrijete tajnu nekome, ali ne može sagledati istinu; može vas podstaći da nekome date kompliment, ali ne može proizvesti iskreno divljenje; može vas nagnati da služite, ali nemoćan je da izazove ljubav ili svetost.

Sve što možete dostići naporima samo je suzbijanje, nikad autentična promena i razvoj. Menjanje je isključivo posledica svesnosti, i uvek svesnosti.

Postanite svesni svoje nesreće i ona će iščeznuti - ustupice mesto sreći. Postanite svesni svog ponosa i on će ustupiti mesto samilosti. Postanite svesni svojih strahova i oni će se raspliniti - javiće se ljubav. Postanite svesni svojih veza i one će nestati - javiće se sloboda.

Ljubav, sloboda i sreća nisu biljke koje možete uzgajati i obnavljati. Ne možete čak ni znati šta stvarno jesu. Jedino što možete učiniti je da analizirate njihove suprotnosti i tako uočite njihovo iščezavanje.

Treća osobina svetosti je da ne može biti priželjkivana. Priželjkujete li sreću? Automatski postajete napeti sve dok je ne dostignete, i neprestano ste u stanju nezadovoljenosti. A nezadovoljenost i napetost ubijaju svaku sreću koja vam je obećana. Kada sebi poželite svetost, vi hranite lakomost i ambiciju koje vas čine egoističnim i praznim - sve drugo samo ne svecem.

Eto nečega što treba shvatiti - ima dva načina da se iznutra promenite. Prvi je sposobnost vašeg 'ega' da vas podstakne da se razvijete u nešto drukčije od onoga za šta ste predodređeni, tako da taj 'ego' može da osvoji

hvalospeve. Drugi način da se promenite je da sledite mudrost Prirode - zahvaljujući toj mudrosti postajete svesni, razumete svet oko sebe. To je sve što treba da učinite, prepuštajući Stvarnosti i Prirodi da odaberu vrstu, način i brzinu vaše promene.

Vaš 'ego' je izvrstan tehničar, ali nije kreativan. Privija razne metode i tehnike i proizvodi takozvane „svece“ - krute, logične, mehaničke, beživotne, netolerantne u odnosu na druge kao i u odnosu na sebe - nasilne ljude, koji su apsolutna suprotnost svetosti i ljubavi. Priroda nije tehničar - Priroda je kreativna.

Postaćete stvaralac, a ne samo promišljeni tehničar, kada raščistite te stvari u sebi - bez pohlepe, bez ambicije, bez muke, bez takmičarskog duha, bez cilja i želje za uspehom.

Ono što se traži samo je strasna, lucidna, živa i budna svest o našoj ograničenosti, gluposti i egoizmu, o svim našim zavisnostima i svim našim mukama. Promene koje će uslediti neće biti rezultat vaših planova ili napora, već plod Prirode koja će pretumbati sve vaše planove i želje, tako da u vama neće ostati ni najmanji osećaj zasluge ili uspeha - vaša levica neće znati šta Realnost ostvaruje vašom desnicom.

13

*„Budite, dakle, mudri kao zmije
i bezazleni kao golubovi.“*

Mt. 10,16

Vidite li mudrost u postojanju ptica, cveća, drveća, čitave prirode? Ista takva mudrost aktivna je u nama, da bi činila stvari koje naš mozak nikad ne bi mogao - krv struji u našim venama, srce otkucava, pluća se šire i skupljaju, rane zaraćuju, dok se naš svesni duh bavi drugim stvarima. To je ta prirodna mudrost koju tek danas otkrivamo u takozvanim primitivnim narodima, kod kojih se sačuvala ta iskonska jednostavnost.

Mi, koji smatramo sebe progresivnijim, razvili smo drugi tip mudrosti - domišljatost mozga - jer smo otkrili da možemo usavršiti prirodu i obezbediti sebi sigurnost, zaštitu i dugotrajan život, brzinu i udobnost nepoznate primitivnim narodima. Sve to zahvaljujući „kompletno razvijenom“ mozgu. Izazov koji je pred nama sastoji se u pronalaženju bezazlenosti goluba, a da pri tom ne izgubimo promišljenost zmije.

Kako da to postignemo? Putem važnog zahvata svesti - treba da shvatimo sledeće: kad god se trudimo da pobedimo prirodu tako što joj se suprotstavljamo, mi sami sebe povređujemo, jer Priroda nije ništa drugo nego

naše sopstveno biće. To je kao da se vaša desnica bori s vašom levicom, ili kao da vaše desno stopalo gazi po levom. To su gubitnički zahvati, i vi, umesto da budete živi i kreativni, blokirani ste u tom sukobu. Osvrnite se oko sebe - zar to nije stanje najvećeg broja ljudi? Mrtvi, nekreativni, blokirani, jer su u sukobu s prirodom, uvek spremni da dokažu sebi kako mogu da čine suprotno od onoga što im njihova priroda nalaže. U sukobu prirode i vašeg mozga, držite se prirode, jer ako joj se suprotstavite, lako vas može uništiti. Tajna leži u unapređivanju Prirode u skladu sa Prirodom. Kako dostići tu harmoniju?

Prvo: mislite o nekoj promeni u svom životu ili karakteru. Možda ćete pokušati da nametnete ovu promenu sebi, putem napora i prinude, ili želje da postanete ono što je vaš „ego“ programirao. To je zmija koja se bori protiv goluba.

Ili se, možda, samo ograničavate na učenje, posmatranje, razumevanje, trudeći se da postanete svesni svoje aktuelne situacije, sa svim problemima, ali bez upinjanja, bez forsiranja stvari kako bi to zahtevao vaš 'ego', već dopuštajući da Stvarnost rukovodi promenama, ne u skladu s vašim planovima, već sa planovima Prirode. U tom slučaju postoji savršena saglasnost zmije i goluba.

Razmotrite ipak promene koje želite da ostvarite u sebi, i posmatrajte svoje ponašanje. Otkrićete da ste se olako upustili stazom kažnjavanja i nagrada, discipline i kontrole, propovedi i okrivljavanja, pohlepe i gordosti, ambicije i taštine, ignorišući put spokojnog prihvatanja, put budne i pažljive svesnosti.

Drugo: mislite o svom telu i uporedite ga sa telom životinje koja se nalazi u svom prirodnom okruženju. Životinja nikad nije napeta osim kada se priprema za borbu ili uzlet; nikada ne jede niti pije nešto što joj može naškoditi; pruža sebi sav odmor ili aktivnost koji su joj potrebni; ima tačno odmeren dodir sa elementima priro-

de: vetrom, suncem, kišom, toplotom, hladnoćom. Sve je to zato što životinja sluša svoje telo i prepušta se njegovoj mudrosti.

Uporedite sve to s vašim glupavim lukavštinama. Kad bi vaše telo moglo da govori, šta bi vam reklo? Pokazalo bi vam svu vašu lakomost, sujetu, ambiciju, ispraznu želju da se istaknete i dopadnete drugima, sva zastranjenja koja ućutkavaju glas vašeg tela, dok istovremeno slepo hrlite objektima koje vam nameće vaš 'ego'. Eto, zaista ste izgubili jednostavnost i bezazlenost goluba.

Treće: upitajte se koliko ste u dodiru s Prirodom - sa drvećem, zemljom, travom, nebom, vetrom, kišom, suncem, cvećem, životinjama i pticama. Koliko vremena provodite u prirodi? U kojoj ste meri usklađeni s njom, koliko je posmatrate, koliko se udubljujete, koliko vas ostavlja ushićenim, koliko se poistovećujete s njom? Ako je vaše telo predugo odvojeno od prirodnih elemenata, ono sahne, postaje kruto i lomno, jer je odvojeno od svoje vitalne sredine. Kada ste predugo odvojeni od Prirode, vaš duh postaje jalov i umire, jer je iščupan u korenu.

14

*„Carstvo nebesko s naporom se osvaja i
podvižnici ga zadobijaju.“*

Mt. 11,12

Uporedite čist i spokojan sjaj ruže u pupoljku sa tenzijama i nemirima vaše egzistencije. Ruža ima jednu osobinu koja vama nedostaje: savršeno je zadovoljna sobom. Nije, kao vi, od samog rođenja programirana da bude nezadovoljna. Nije oštećena ni najmanjom težnjom da bude nešto drugo od onoga što jeste, i zato uživa tu jedinstvenost i ljupkost i odsustvo unutrašnjih sukoba što se u ljudskom rodu može videti samo kod mistika i dece.

Razmislite koliko je vaše stanje žalosno: večito nezadovoljni sobom i željni da se promenite, a istovremeno paralizovani nasiljem i netolerancijom usmerenom na svaki vaš pokušaj promene. Kakvu god promenu postigli, uvek je praćena unutrašnjim sukobom - kao kada patite videvši da su drugi postigli ono u čemu vi niste uspeli.

Da li biste bili tako kinjeni zavišću i ljubomorom da ste, kao ruža, zadovoljni onim što jeste, i kada ne bi slepo čeznuli da budete ono što niste? Ali vi večito upoređujete sebe s nekim ko zna više od vas, ko bolje izgleda od vas, ko uživa veću popularnost ili ima više uspeha od vas. Vi neprestano želite da budete veštiji, darežljiviji,

razboritiji; želite da doprete do Boga, da se maksimalno približite svojim idealima.

Podsetite se tužne priče o svojim naporima da usavršite sebe - svi su propali, ili su vam pribavili samo delimičan uspeh, koji ste skupo platili borbama i patnjama.

Sada zamislite da stavljate tačku na sve te napore da se promenite, i na svo nezadovoljstvo sobom. Da li bi vas to možda osudilo na letargiju, pasivno prihvatanje svega što je u vama i oko vas?

Postoji srednji put između iscrpljujućeg samopodsticanja s jedne, i stagnirajućeg prihvatanja s druge strane - put samospoznaje. To nije nimalo lak put, jer da bi shvatili ko ste, uslov je da prethodno uništite u sebi svaku želju da se promenite u nešto drugo.

Ovo će vam postati kristalno jasno ako uporedite stav naučnika koji proučava ponašanje mrava, bez ikakve želje da ih promeni, sa stavom dresera pasa koji proučava njihove osobine s ciljem da ih nauči određenoj vežbi. Umesto da menjate sebe, potrudite se da proučite sebe, da analizirate svoje reakcije u odnosu na određene ljude i stvari, bez procenjivanja, osude ili želje za promenom sebe - tada ovo vaše istraživanje neće biti selektivno, već celovito; neće se završiti krutim zaključcima, već će postajati sve otvorenije i aktuelnije. Tada ćete otkriti nešto čudesno u sebi. Osetićete kao da ste preplavljeni svetlošću spoznaje, i doživjećete neizreciv preobražaj.

Da li se u tom trenutku dešava promena? Tako je: u vama i u svemu što vas okružuje.

Međutim, ta promena nije delo vašeg promišljenog i neumornog 'ega', uvek spremnog da se bori, sukobljava, primorava, pridikuje, sa svojom netolerantnošću i ambicijama, stvarajući tako napetost, sukobe i otpore između vas i prirode, što obeshrabruje i iscrpljuje, kao vožnja s podignutom ručnom kočnicom. Ne - svetlost spoznaje preobražava vaš intrigantni i narcisoidni 'ego', da bi

odrešila uzde Prirodi u ostvarenju promene koja se dešava kod ruže - to nije veštačka promena, već blagoslov, nešto zdravo, netaknuto vašim unutrašnjim sukobima.

Pošto je svaka promena nasilje, i Priroda tako čini. Ali čudesna osobina nasilnosti Prirode, potpuno različita od nasilnosti 'ega', je u tome što se ona ne rađa iz netolerancije i mržnje prema sebi. Nema nikad besa u uraganu koji odnosi sve na svom putu, kao što nema nasilja u ribi koja proždire svoje mlade, postupajući po nama nepoznatim zakonima održanja vrste. Kada Priroda uništava, ona to ne čini iz ambicije, pohlepe, ili ličnog zadovoljstva, već iz pokoravanja tajanstvenim zakonima koji teže dobrobiti celine i sveukupnosti postojanja, iznad preživljavanja i dobrobiti pojedinih delova.

Takva vrsta nasilnosti rađa se u misticima kada ustaju protiv modela i struktura ukorenjenih u njihovom društvu i kulturi, kada iznenada postaju svesni zla koje njihovi savremenici čak i ne primećuju. Takva je nasilnost koja prati cvetanje ruže, i pored otpora na koje nailazi. Ista ta sila učiniće da opadnu latice ruže pošto ih je rastvorila ka suncu i okončala svoje postojanje u nežnoj i mirisnoj lepoti, nimalo zabrinuta što joj preostaje samo minut kratke egzistencije određene sudbinom. I tako prolazi njen život, kao što žive ptice na nebu - nema ni traga od onog nezadovoljstva, ljubomore, brige i borbe karakteristične za svet ljudskih bića, koja se veći-to upinju da kontrolišu i podjarmljuju, umesto da se prepuste cvetanju do spoznaje, ostavivši svaku brigu onoj svemoći koju Bog iskazuje u prirodi.

15

*.Učitelju, znamo da pravo govoriš i učiš,
i ne gledaš ko je ko, nego
zaista učiš putu Božijem."*

Lk. 20,21

Posmatrajte svoju egzistenciju i primetićete koliko ste je podredili drugim ljudima. Kakav je rezultat? Ljudi vas na kraju šćepaju u smrtonosni zagrljaj. Njihovim prihvatanjem, odobravanjem, laskanjem, prekoricima, oni u suštini kontrolišu vaše ponašanje; ljudi imaju moć da ispune vašu usamljenost svojim prisustvom; mogu da uzdignu vaš duh na sedmo nebo svojim pohvalama, kao što imaju moć da vas svedu na običnu krpu svojim kritikama i odbacivanjima.

Pogledajte sebe: gotovo svaki svesni minut vašeg dana provodite trudeći se da ugodite drugima, bilo da su živi ili mrtvi. Živite po njihovim pravilima, prilagođavate se njihovom stilu života, tražite njihovo društvo, želite njihovu ljubav, užasavate se njihovih prekora, prosjačke njihove aplauze, olako se prepuštate osećanjima krivice koje vam oni nameću. Čak se pribojavate da ne budete u raskoraku s modom u oblačenju, načinu govora, ponašanju, pa čak i u načinu razmišljanja.

Uočite još jednu činjenicu - vi zavisite od drugih i njihov ste rob, čak i kad vam je omogućeno da ih kon-

trolišete. Ljudi su postali do te mere deo vašeg postojanja, da vam je teško i da zamislite kako niste pod uticajem drugih, ili pod njihovom kontrolom. Oni su u suštini uspeli da vas ubede kako ćete, ako ih se oslobodite, postati ostrvo: usamljeni, jalovi, bez ljubavi.

Međutim, istina je baš sve suprotno tome. Kako uopšte možete voleti nekoga čiji ste rob? Kako možete voleti neku osobu o kojoj ste ovisni? Omogućeno vam je samo da želite, imate potrebe, da strepite i budete kontrolisani. Ali ljubav postoji isključivo u odsustvu strepnje, u punoj slobodi.

Kako dostići tu slobodu? Preko dvostruke ofanzive protiv vaših zavisnosti i vaših robovanja.

Na prvom mestu neophodna je svesnost. Gotovo je nemoguće biti zavistan, rob, ako čovek postane svestan sumanutosti svega toga. Ali svesnost ponekad ne može biti dovoljna osobi koja zavisi od ljudi. Zato treba da razvijete neku aktivnost koja vam zaista prija; morate da otkrijete ne samo korisnu stranu svoga posla, već i ono što je u njemu samo po sebi lepo. Razmislite o nekoj aktivnosti kojom biste se bavili isključivo zbog nje, bilo da vam ide od ruke ili ne; bilo da vas hvale ili kude; bilo da putem nje dobijate ljubav i nagrade, ili ne dobijate ništa; bilo da vam ljudi odaju priznanje ili ne.

Koliko biste aktivnosti mogli da nabrojite u svom životu kojima ste se posvetili samo zato što vam prijaju i ispunjavaju vaš duh? Ponovo ih otkrijte, razvijte ih, jer one su vaš pasoš ka slobodi i ljubavi.

Međutim, verovatno ste i na ovom planu pretrpeli pranje mozga koje vas vodi potpuno potrošačkom načinu razmišljanja, na osnovu koga je uživanje u poeziji, razgledanje neke panorame ili slušanje muzike samo puko gubljenje vremena, jer bi trebalo vi da budete taj koji će proizvesti tu poeziju ili muzičku kompoziciju. Ali, pri takvom načinu razmišljanja, čak i proizvođenje ovih stvari ima vrlo malo smisla po sebi - važno je samo da vaša

vrednost bude priznata. Kako neka stvar može biti dobra ako nije priznata? Nije čak dovoljno ni da je priznata - mora dobiti aplauze i pohvale ljudi, inače ništa ne vredi. Vaš rad dobij a maksimalnu vrednost samo ako postane popularan i dobro se prodaje na tržištu! I eto, ponovo ste uklješteni u zagrljaju i kontroli drugih. Vrednost neke aktivnosti, prema drugima, nije u činjenici da je volimo i da nam sama po sebi prija, već u tome da li rezultira uspehom.

Osnovni put ka samoostvarenju ne prolazi kroz mnoštvo ljudi - on prolazi kroz aktivnosti u koje se upuštamo ne obazirući se na uspeh ili korist. Nasuprot onome što je opšteprihvaćeno mišljenje, lek protiv usamljenosti nije u traženju društva već u kontaktu sa stvarnošću - u trenutku kada stupite u dodir sa stvarnošću, tek tada spoznajete šta je sloboda i šta je ljubav. Odvojite se od drugih, i tako ćete steći sposobnost da ih volite.

Nemojte misliti kako treba pre svega da se družite sa ljudima da bi ste ispoljili svoju ljubav. To ne bi bila ljubav, već jednostavno privlačnost ili saosećanje. Međutim, ljubav je prvo što se rađa u vašem srcu pri dodiru sa stvarnošću. Ne toliko ljubav prema određenoj stvari ili osobi, već sama ljubav po sebi: određeni stav, predodređenost za ljubav. Ta ista ljubav počće nakon toga da zrači ka spoljnom svetu stvari i drugih ljudi.

Ako želite da se ljubav javi u vašem životu, morate raskinuti okove unutrašnje zavisnosti od drugih, a jedini način da u tome uspete je da postanete svesni i posvetite se aktivnostima koje volite isključivo zbog njih kao takvih.

16

*„A vi se ne zovite učitelji;
jer je u vas jedan učitelj, Hristos,
a vi ste svi braća.“*

Mt. 23,8

Možete pronaći nekoga ko će vam dati podatke o mehanici, matematici, stranom jeziku, ili vas naučiti da vozite bicikl ili radite na kompjuteru. Ali u onome što je stvarno važno - život, ljubav, stvarnost - niko vas ničemu ne može naučiti. Sve što vam učitelji mogu reći samo su formule, ali u istom trenutku kada prihvatite neku formulu, počinjete da vidite stvarnost kroz filter koji je neko drugi stvorio. Ako prihvatite formule, ostajete zarobljeni - usahnućete i nikada, do svoje smrti, nećete doživeti šta znači kada sami spoznate svet oko sebe.

Pogledajmo na sve to iz drugog ugla. U vašem životu sigurno je bilo trenutaka u kojima ste doživeli takva iskustva za koja ste ubeđeni da ćete ih nositi u sebi sve do groba, jer uopšte niste sposobni da ih izrazite.

U stvarnosti ne postoje reci koje bi precizno izrazile ono što doživljavate. Razmišljajte o osećanju koje vas je preplavilo kada ste videli pticu koja leti tik iznad vode nekog jezera, ili travu koja niče iz pukotine zida, kada ste dodirnuli nago telo, ili ostali kao hipnotisani pred ukočenim lesom u sanduku.

Mogli biste pokušati da uporedite svoja iskustva sa muzikom, poezijom ili slikom. Ali u dubini duše znate da niko neće moći tačno da shvati šta ste videli ili doživeli - nešto što vas čini potpuno nesposobnim da to *izrazite* recima drugom ljudskom biću, a još manje da ga tome naučite.

Upravo to doživljava neki učitelj kada mu tražite da vas nauči nečemu o životu, Bogu ili objektivnoj stvarnosti. Sve što može da učini je da vam prenese neku formulu, niz povezanih reci. Ali od kakve koristi za vas?

Zamislite ponovo grupu turista koji putuju autobusom, spuštenih zavesa: ne vide, ne čuju, ne osećaju nikakav miris pejzaža kroz koji prolaze. Za to vreme njihov divni vodič ne prestaje da govori, ispunjavajući ih onim što se njemu čini kao živ opis mirisa, zvukova i slika koje se mogu videti u svetu van autobusa. Jedine stvari koje oni doživljavaju samo su predstave koje reci njihovog vodiča izazivaju u njihovoj mašti. Zamislimo da se autobus zaustavi i da vodič pusti turiste da izađu, dobro potkrepljene formulama o onome što mogu očekivati da vide ili dozive. Kakvo će biti njihovo iskustvo - možda zagađeno, uslovljeno, potpuno naopako? Oni ne primaju stvarnost onakvu kakva je, već kroz filter formula koje im je servirao njihov vodič. Gledaće na stvarnost sa distance, ili će na nju projektovati te formule koje imaju u glavi - u stvarnosti će naći samo potvrdu onoga što unapred misle.

Postoji li način da otkrijete da li je ono sa čim stupate u kontakt stvarnost ili ne? Evo primera: ako ono što doživljavate ne možete da uklopite ni u jednu formulu koju su izmislili drugi ili vi sami - jednostavno, ako je to nešto što ne možete izraziti recima. Šta onda mogu da pomognu učitelji? Mogu da vam predstave nešto što nije stvarno - ne mogu vam pokazati stvarnost; mogu da uklone vaše formule, ali ne mogu da vam pokažu ono što te formule izražavaju; mogu da vam ukazu da grešite, ne mogu vam pokazati istinu; sve što mogu da urade

je da vam pokažu put koji vodi stvarnosti, ne mogu vam pokazati šta stvarno vidite. Vaš put morate proći sami, sami morate da otkrijete stvarnost.

Sami idete napred. Eto šta znači osloboditi se svih formula - onih koje potiču od drugih ljudi, koje ste naučili iz knjiga, onih do kojih ste došli polazeći od sopstvenih iskustava. Međutim, najstrašnije za ljudsko biće je da se upusti u svet nepoznatog, bez zaštite bilo kakve formule.

Život van sveta ljudskih bića, kao što su to činili mistici i proroci, ne znači da su odbacili svoje društvo, već samo njegove formule. U takvim slučajevima, čak i kada ste okruženi svetom, vi ste, zaista, potpuno sami.

Kakva užasna samoća! Ta samoća i tišina: samo u toj tišini „videćete“. U takvom stanju, postaće vam beskorisni knjige, vodiči i učitelji.

Šta ćete videti? Bilo šta, sve: list koji pada, ponašanje nekog prijatelja, zvezdano nebo, ulicu prepunu ljudi, bilo šta. Ako bi se neko ponudio da vam pomogne da to izrazite recima, vi biste zavrteli glavom: „Nije to“, jer bi se radilo isključivo o formuli. Neko drugi pokušao bi možda da vam objasni smisao onoga što ste videli, ali vi biste ponovo zavrteli glavom, jer je smisao takođe samo formula, nešto što ima značenje za svako biće koje razmišlja, dok ono što ste videli prevazilazi svaku formulu i značenje.

Tako će se u vama pokazati neobična promena, možda ne tako očigledna u početku, ali koja će, međutim, voditi radikalnom preobražaju. Jer, posle „viđenja“, nikada više nećete biti isti kao pre. Doživjećete ushićenost slobodom, izuzetno poverenje koje potiče od saznanja da svaka formula, koliko god bila sveta, nema nikakvu vrednost; i vi nikada više nećete bilo koga zvati učiteljem

Zato odbacite knjige i formule, skupite hrabrosti da ostavite svoga učitelja, ko god da je, i sami gledajte svet oko sebe.

17

*„Zaista vam kažem,
ako se ne obratite i ne budete kao deca,
nećete ući u Carstvo nebesko.”*

Mt. 18,3

Prva stvar koju primećujemo u očima deteta je njegova nevinost, njegova nežna nesposobnost da laže ili koristi maske, da se predstavlja kako je nešto drugo od onoga što jeste. U tome je dete istovetno sa svim pojavama u prirodi: pas je pas, ruža je ruža, zvezda je zvezda, svaka stvar jednostavno je ono što je. Samo je odraslo ljudsko biće u stanju da se pretvara da je nešto drugo od onoga što jeste. Kada odrasli kažnjava dete zato što je reklo istinu ili pokazalo ono što misli i oseća, dete uči da se pretvara, i njegova nevinost biva uništena. U tom trenutku ono postaje samo brojka u neizmernoj gomili onih koji govore, obeshrabreni: „Ja više ne znam ko sam”, jer kad tako dugo kriju istinu o sebi, na kraju je sakriju i od samih sebe.

Koliko ste nevinosti detinjstva sačuvali u sebi? Postoji li još neka osoba u čijem prisustvu možete biti jednostavno i u potpunosti onakvi kakvi ste, otvoreni, goli i nevini kao dete?

VIII. KLASA UČENIKA

Postoji i drugi, podmukliji način, da se uništi nevinost detinjstva - kad se dete zatruje željom da postane

neko. Pomislite koliko se ljudi žestoko upinje da na svaki način postanu ne ono što im je priroda namenila (muzičari, kuvari, mehaničari, stolari, baštovani, pronalazači), već da postanu „neko”: ljudi od uspeha, slave i moći; da postanu nešto što ne donosi spokojno samoostvarenje, već samoveličanje. Govorimo o osobama koje su odbacile svoju nevinost, jer su odabrale da ne budu ono što jesu, već da na svaki način uzdignu sebe, ponekad samo u svojim očima. Pogledajte svoj svakodnevni život. Možete li naći makar jednu misao, jednu reč ili delo koji nisu iskvareni željom da postanete „neko”, pa čak i kada je to što tražite uspeh na duhovnom planu, ili svetost za koju niko ne zna osim vas?

Nevino dete, kao životinja, ostavlja slobodan put svojoj prirodi da bude i postane samo ono što jeste. Ponekad se i odrasli, koji su umeli da sačuvaju svoju nevinost, prepuštaju kao deca impulsima prirode ili sudbine, ne opterećujući sebe da postanu „neko”, ili da ostave utisak na druge. Ali, za razliku od dece, oni se ne oslanjaju na instinkt, već na neprekidnu pažnju u odnosu na sve što ih okružuje što se odigrava u njima - ta pažnja ih štiti od zla i podstiče razvoj koji im je Priroda namenila, umesto uzdizanja njihovog ambicioznog 'ega'.

Postoji još jedan način na koji odrasli kvare nevinost dece - tako što ih uče da oponašaju nekoga. U trenutku kada navedete dete da se pretvori u fotokopiju neke druge osobe, vi gasite iskru originalnosti sa kojom je ono došlo na svet. U trenutku kada odlučite da budete kao neko drugi, kakva god je on veličina ili svetac, vi protutivate svoje biće.

Oplakujte tu božansku iskru jedinstvenosti koja je zakopana u vama, pod naslagama straha - straha da ne ispadnete smešni ili budete odbačeni ako skupite hrabrost da budete ono što jeste i odbijete da se mehanički prilagodite drugima u načinu oblačenja, ponašanja i razmišljanja. Uočite koliko ste se prilagodili, ne samo u

svom delanju i mislima, već i u svojim reakcijama, emocijama, stavovima, vrednovanjima. Vi nemate hrabrosti da odbacite ovo prostituisanje i ispoljite svoju iskonsku nevinost. To je cena koju ste primorani da platite za pasoš putem koga bivate prihvaćeni u svom društvu ili poslovnom okruženju. I tako ulazite u svet nakaradnih i kontrolisanih, izgnanika iz carstva koje pripada dečijoj nevinosti.

Još jedan podmukli način da razorite svoju nevinost ogleda se u poređenju i nadmetanju sa drugima - tako zamenjujete svoju jednostavnost ambicijom i željom da budete uspešni kao neko drugi, ili još bolji od njega.

Razmislite: osnovni razlog što je dete u stanju da sačuva svoju nevinost i živi, kao i ostatak prirode, u blaženstvu svoga carstva, leži u činjenici da ono još nije usisano u ono što mi nazivamo svetom - u taj tmurni predeo naseljen odraslima koji ne žive svoj život, već samo skupljaju aplauze i divljenje; koji ne znaju za blaženstvo stanja u kome je čovek ono što jeste, već se neprestano i neurotično porede i nadmeću sa drugima, u trci za ispraznim stvarima koje nazivaju uspehom i slavom, čak i kada ih mogu dobiti samo odbacivanjem, ponižavanjem, gaženjem i uništavanjem bližnjih. Ako dozvolite sebi da stvarno pretrpite muke tog pakla na zemlji, da okusite njegovu apsolutnu prazninu, možda ćete doživeti da se u vama jave revolt i tako snažna odvratnost koji će konačno raskinuti okove zavisnosti i obmane kojima je sputana vaša duša, i tako ćete se probiti u slobodu carstva nevinosti.

18

*„Ovo je zapovest moja:
da ljubite jedni druge
kao što ja vas ljubim.“*

Jv. 15,12

Šta je ljubav? Pogledajte cvet. Može li on reći: „Nudim svoj miris dobrima, a uskraćujem ga rđavima“? Ili, možete li zamisliti uličnu lampu koja odbija da osvetli put rđavoj osobi koja prolazi ispod nje? Pogledajte kako drvo daruje svoju nezaštićenu senku svima bez razlike - dobrima i lošima, mladima i starima, ljudima i zverima, pa i onima koji mu prilaze u nameri da ga poseku.

To je samo prvi smisao ljubavi: njena nedeljivost. Kao što Bog „svojim suncem obasjava i zle i dobre, i daje kišu i pravednima i nepravednima“ (Mt. 5,45).

Primeri cveta, lampe i drveta pomažu vam da predstavite sebi šta je ljubav. Kako stići do takve vrste ljubavi? Kakav god napor preduzeli, samo ćete je učiniti prisilnom, izveštačenom i zato lažnom, jer se ljubavi ne može naređivati. Ništa ne možete učiniti. Uprkos tome, možete pokušati nešto.

Uočite kakva se čudesna promena dešava u vama kada odbijete da ljude etiketirate kao dobre ili rđave, svece ili grešnike, i počnete da ih posmatrate kao da su gotovo nesvesni i neznalice.

Morate se kloniti svog lažnog ubeđenja da ljudi mogu svesno grešiti - niko ne greši pri punoj svesti o tome. Greh se ne rađa iz zloćudnosti, kako to pogrešno mislimo, već iz neznanja. „Oče, oprosti im, jer ne znaju šta čine" (Lk. 23,34).

Druga osobina ljubavi je njena „besplatnost". Drvo, cvet, lampa, daruju ljubav ne tražeći ništa za uzvrat. Međutim, neki ljudi ne biraju ženu po njenim vrlinama, već zbog miraza koji im može doneti. Oni ne vole nju, već njen novac. Da li je možda vaša ljubav drukčija kada tražite društvo neke osobe koja vas hvali i obožava, a izbegavate one koji vas ne hvale i nagrađuju? Ili kada ste okrenuti u pravcu onih koji vam daju ono što želite i žive prema vašim očekivanjima, dok ste ravnodušni i čak odbojni prema ostalima?

I ovde je samo jedna stvar koju bi trebalo učiniti da biste došli do „besplatnosti" ljubavi: da širom otvorite oči i gledate. Viđenje, svest, suočenje s vašom nazovljubavlju, onakvom kakva stvarno jeste (samo maska egoizma i požude) biće prvi korak na tom putu.

Treća osobina ljubavi je nedostatak svesti o sebi. Ljubav je toliko zadovoljna što voli, da postaje slepa za samu sebe; cvet širi svoj miris jer ne može drukčije, bez obzira da li postoji neko ko će ga osetiti. Svetlost lampe ili senka drveta ne stvaraju se samo u nečijem prisustvu, da bi nestale kada se isti ukloni. Ljubav jednostavno postoji, ona nema objekta, i te stvari postoje same po sebi, nezavisno od toga koliko nekom znači njihovo postojanje. One nemaju svest o svojim zaslugama, niti da čine neko dobro.

Još jedna osobina ljubavi je sloboda. Tamo gde stižu prinuda, kontrola i sukobi, ljubav umire. Pogledajte kako vas cvet, drvo ili lampa ostavljaju potpuno slobodnim. Drvo neće učiniti ništa da vas privuče u svoju senku ako ste resili da se sunčate. Razmišljajte o prinudi i kontroli kojoj se podvrgavate kada se ponašate onako kako drugi

očekuju od vas, samo da biste zadobili njihovu ljubav i priznanje, ili zato što se bojite da ih ne izgubite. Svaki put kada se podvrgnete takvoj kontroli i prinudi, vi uništavate u sebi sposobnost za ljubav, svoju pravu i jedinu prirodu, jer ste drugima spremni da činite samo ono što im dozvoljavate da čine vama.

Razmišljajte o tome koliko kontrola i prinuda dominiraju vašim životom, i možda će vas svest o tome naterati da stavite tačku na sve to. A kada se oslobodite, u vama će se roditi ljubav. Jer, sloboda je samo drugo ime ljubavi.

19

*„Nijedan ko je metnuo ruku svoju na plug
pa se obazire nazad, nije
pripravan za Carstvo Božije.”*

Lk. 9,62

Carstvo Božije je ljubav. Šta znači voleti? Znači biti osećajan, prijemčiv na život, stvari, ljude; znači biti u skladu sa samim sobom i svime što nas okružuje, ne isključujući bilo šta i bilo koga. Isključivost je uvek znak da ste ogrubeli, da ste zatvorili vrata za sobom. Kada se ta grubost ispolji, senzibilnost umire. Neće vam biti teško da otkrijete primere takve bezosećajnosti u svom životu.

Da li ste se ikad zaustavili da sklonite kamen ili ekser sa ulice da se neko ne bi povredio? Nevažno je što nikada nećete upoznati osobu koja vam može biti zahvalna na tome, i što nećete dobiti nikakvu nagradu ili priznanje. Vi to jednostavno činite iz ljubaznosti i osećajnosti.

Ili, na primer, dirnula vas je drama ljudske bede u zabačenom delu sveta, ili uništenje neke šume koju nikad niste videli i od koje nikada ne biste imali neposrednu korist; ili ste pomogli nekom strancu da nađe put, svesni da nikada više nećete sresti tu osobu.

U ovim i mnogim drugim trenucima, ljubav izranja na površinu vašeg života, signalizirajući da je bila unutra u vama, iščekujući da izađe na svetlost.

Kako da dođete do takve ljubavi? Ne možete, jer je ona već u vama. Sve što treba da činite je da uklonite prepreke koje ste postavili na putu svoje prijemčivosti, otvorenosti prema životu, i ona će izroniti na površinu.

Dve glavne prepreke stoje na putu osećajnosti - predrasude i veze. Čim stvorite ideju o nekoj osobi, stvari ili situaciji, odmah izvlačite zaključke. Na taj način blokirate i poništavate svoju prijemčivost - postajete plen predrasude, i od tog trenutka njenim očima gledate tu osobu. Drugim recima, više je ne vidite.

Ali kako onda možete biti osećajni prema osobi koju čak i ne vidite? Uzmite kao primer nekog poznanika i razmislite do kakvog ste pozitivnog ili negativnog zaključka došli u odnosu na njega, zaključka koji imate na umu kada se nalazite pred njim. U trenutku kada kažete: „Taj i Taj je mudrac“, ili je okrutan, blag, raspusnik, bilo šta, vaša percepcija je ogrubela, postali ste plen predrasude, i odbijate da vidite konkretnu osobu onakvu kakva je u tom trenutku - postajete kao pilot koji se ravna prema metereološkom izveštaju od prethodne nedelje.

Oštro gledajte na ovakve predrasude - da bi se uklonile, dovoljno je prepoznati da su to samo mišljenja, zaključci, ubeđenja: sve, samo ne odrazi objektivne stvarnosti.

Kako nastaju veze? Pre svega, susrećete se sa nečim što vam se dopada: s automobilom, primamljivo dizajniranim časopisom, pohvalom koju vam je neko uputio. Zatim se javlja želja da se zaustavite nad tim objektom, da ponovo okusite prijetnost. koju je u vama izazvala ta stvar ili osoba. Na kraju ubeđujete sebe da ne možete biti srećni bez te osobe ili stvari, samo zato što ste slast koju u vama izazivaju poistovetili sa srećom.

Na ovoj tački, već ste se zakačili i vezali za nešto, a time dolazi do neizbežnog isključenja ostalih stvari, neosetljivost prema svemu što ne spada u domen objekta vašeg interesovanja. Kad god ostavljate taj objekt, ostav-

ljate i svoje srce zajedno s njim, koje tada ne možete uložiti na nekom drugom mestu. Simfonija života teče dalje, a vi ostajete blokirani, gledajući unazad. Ograničavate se na nekoliko taktova melodije, da biste začepili uši za ostatak muzike. Eto kako u vama nastaje disharmonija i sukob između onoga što vam život nudi i onoga za šta ste se vezali.

Zatim stižu napetost i briga, koje su prava smrt za ljubav i radosnu sreću koja je njen plod. Jer ljubav i sloboda nalaze se samo kad se uživa u svakoj noti života, u trenutku kada stiže, da bi je zatim pustili dalje, spremni da primimo note koje stižu za njom.

Kako se osloboditi neke veze? Ljudi stalno misle na odricanje; ali odreći se nekih delova muzike, isključiti ih iz sopstvene svesti, stvara isto takvo nasilje, iste sukobe i istu bezosećajnost kakve stvara kačenje i zavisnost. Tako ponovo obnavljate grubost u sebi.

Tajna leži u tome da se ničega ne odričete, da se ni za šta ne kačite, da uživate u svakoj stvari, prepustivši da stvari dolaze i prolaze. Kako? Tako što ćete provesti sate i sate posmatrajući iskvarenost sadržanu u svakoj vezi. Vi uglavnom obraćate pažnju na bljesak opijenosti koje vam te stvari donose. Ali postanite svesni i nemira, patnji, robovanja koji potiču od njih; istovremeno, prisjetite se radosti, mira i slobode koje osećate kad god raskinete neku vezu. Tako ćete prestati da gledate unazad i prepustićete se da vas ponese muzika sadašnjeg trenutka.

Osmotrite na kraju društvo u kome živimo. Trulo je do srži, iskvareno nezdravim kačenjem, vezama i zavisnošću. Neko živi vezan za novac, neko za moć, neko za posedovanje, za slavu ili uspeh. Ko traži takve stvari, uveren da će samo u njima naći svoju sreću, biva prihvaćen kao produktivan član društva, kao dinamična i aktivna ličnost. Drugim recima, ako neko juri za ovim stvarima, gonjen ambicijom koja mu poništava simfoniju života i čini ga krutim, hladnim i bezosećajnim u odnosu na se-

be i druge, društvo ga smatra osobom na koju se može osloniti, kojoj se može pokloniti poverenje, a njeni rođaci i prijatelji biće ponosni zbog njenih visokih pozicija u društvu.

Koliko uopšte znate ljudi (među onima koje navodno dobro poznajete) koji su uspjeli da sačuvaju onu sposobnost ljubavi koju omogućava samo odvojenost i samoća?

Ako se dovoljno dugo udubite u sve ovo, osetićete tako snažno gađenje da ćete spontano odbaciti svaku vezu, što dalje od sebe, kao što biste učinili sa zmijom što vam se našla na ramenu. U vama će se roditi bunt, i vi ćete odbaciti ovu gnjilu kulturu, utemeljenu na grabljenju i ambiciji, zavisnosti i strepnji, na hladnoći i bezosećajnosti, lišenu ljubavi i slobode.

20

*„Ali govorim vama koji slušate:
 'Ljubite neprijatelje svoje, dobro
 tvorite onima koji vas mrze'.
 Lk. 6,27*

Zaljubljeni ste? Eto kako odjednom gledate potpuno drugim očima svet oko sebe. Otkrivате širinu i darežljivost u sebi, spremnost za opraštanje, jednom rečju „dobrotu“, iako ste pre toga možda bili dobni, uskogruđi i neelastični. Ljudi sa kojima stupate u dodir neizbežno počinju da reaguju na isti način u odnosu na vas, i ubrzo primećujete da živite u svetu ljubavi koji ste sami izgradili.

Mislite sada o onim periodima kada ste bili loše raspoloženi, razdraženi, pakosni, podozrivi, čak i neurotični. U tim periodima zapazili ste kako su ljudi negativno reagovali u odnosu na vas, i živeli ste u jednom neprijateljskom svetu, koji su, međutim, stvorili samo vaš mozak i vaše duševno stanje.

Kako se ponašati da bi se stvorio jedan srećan, dobar i miran svet? Neophodno je naučiti ovu jednostavnu, lepu, ali i napornu veštinu: umetnost „gledanja“.

Daću vam metod: svaki put kad se osetite gnevnim ili zatrovanim u odnosu na nekoga, nemojte gledati tu

osobu, već gledajte same sebe. Pitanje koje treba da postavite sebi nije: „Šta nije u redu sa tom osobom?“ već: „Šta mi ova razdraženost govori o meni?“

Odmah počnite sa postavljanjem takvih pitanja. Mislite na nekoga ko vam uvek kvari raspoloženje i ponavljajte sebi ovu, možda tešku, ali oslobađajuću rečenicu: „Uzrok moje razdraženosti nije u toj osobi, već samo u meni“. Kada ovo kažete, potrudite se da otkrijete na koji način izazivate u svojoj duši takva neraspoloženja i ljutnju. Pre svega mislite na ovo: sasvim je moguće da vas mane (ili takozvane mane) konkretne osobe nerviraju baš zato što ih i vi imate, skrivene duboko u sebi, tako da ih ponekad uopšte niste svesni. Vi tada nesvesno projektujete na druge ove svoje nedostatke. Gotovo je uvek tako, ali retko biva da neko to i prizna.

Tražite zato u svom srcu mane koje nalazite u određenoj osobi, i vaša razdraženost preobrtiće se u zahvalnost, jer vam je njeno ponašanje pomoglo da otkrijete mračnu stranu sebe.

Postoji još jedan aspekt koji bi trebalo razmotriti. Uzmimo da vas nervira ono što neka osoba govori ili čini, jer njene reci i način na koji nešto radi otkrivaju nešto iz vašeg života ili vaše ličnosti, što vi odbijate da vidite. Zamislite nepriliku koju stvaraju mistici i proroci - niko više nije spreman da ih smatra takvim kada nas izazivaju svojim recima ili svojim životom.

Još jedna stvar je jasna - nervira vas određena osoba, jer ne živi prema očekivanjima koje ste u sebi izgradili u odnosu na nju. Prva pretpostavka: ako imate neko pravo da zahtevate od tog muškarca ili žene da se ponaša prema vašim programima (kad se, recimo, ponašaju na nepravedan i okrutan način), neka vam bude. Međutim, ako već hoćete da promenite ponašanje te osobe, zar ne biste bili efikasniji da niste razdraženi? Razdraženost u stvari samo zamagluje vašu percepciju i čini vašu intervenciju neumesnom. Svakom je poznato sledeće:

kada neki sportista (na primer, bokser) izgubi smirenost, njegova akcija gubi na kvalitetu, jer mu strast i bes oduzimaju koncentraciju.

Druga pretpostavka: u mnogim slučajevima, vi nemate nikakvog prava da zahtevate da se neko ponaša shodno vašim očekivanjima. Neko drugi, suočen sa istom osobom i istim ponašanjem, ne bi uopšte bio iznerviran. Razmišljajte o toj istini, i vaša ljutnja će postepeno nestati. Zar nije nelogično s vaše strane zahtevati da i drugi žive po normama i standardima koje su vam usadili vaši roditelji?

Obratite pažnju još na jednu istinu: ako uzmete u obzir ambijent u kome je ponikla konkretna osoba, njena životna iskustva, njen nedostatak svesnosti, zaključićete da se ona ne može ponašati drukčije. Veoma je tačna izreka da spoznaja svega znači opraštanje svima. Kada biste istinski poznavali određenu osobu, morali biste je videti kao hendikepiranu, umesto za prekor i osudu, i vaša ljutnja smesta bi iščezla.

Nakon takve promene u vama, prema istoj osobi odnosićete se sa ljubavlju, a ona će vam najverovatnije uzvratiti istom merom, i tada ćete otkriti da živite u svetu ljubavi koji ste sami stvorili.

21

*„Fariseji rekoše učenicima njegovim:
'Zašto sa carinicima i grešnicima
vaš učitelj jede i pije?'"*

Mt. 9,11

Ako zaista želimo da stupimo u dodir sa nekom osobom ili nekom stvari, prvi korak je da shvatimo kako svaka ideja iskrivljuje stvarnost i stvara barijeru između naše vizije i stvarnosti.

Ideja nije stvarnost. Pojam „vino“ nije vino; pojam „žena“ nije određena žena. Ako zaista želim da spoznam realnost konkretne Induskinje, moram da ignorišem svoje ideje o „ženstvenosti“, o njenom poreklu, itd., i da vidim tu ženu u njenoj konkretnosti i jedinstvenosti. Međutim, većina ljudi najčešće se ne trudi da vidi stvari na ovaj način, kao unikate - slušaju reci, drže se ideja, ali nikada ne gledaju očima deteta ovu konkretnu celinu, jedinstvenu i živu, koja se kreće pred njima. Vide, recimo, samo vrapca - ne vide neponovljivo čudo tog jedinstvenog bića ispred njih. Isto tako, vide samo jednu prijatnu Induskinju i ništa više. Ideja o njoj stvorila je zid između njihovog viđenja i realnosti.

Predrasude stvaraju novu barijeru: ova stvar ili osoba su dobre ili loše, lepe ili ružne. Već sama ideja o „Induskinji“, „ženi“, „prijatnoj“, stvara prepreke viđenju kon-

kretnosti osobe. Ali sada se ideji dodaje prosuđivanje, i onda kažemo: dobra je ili loša, privlačna i lepa, ili neprivlačna i ružna. To prosuđivanje još više ometa da je vidimo, jer ona u stvarnosti nije ni dobra ni loša - ona je samo ona, u svojoj jedinstvenosti. Krokodil i tigar nisu ni dobri ni loši - samo su tigar i krokodil. Za nekoga ili nešto kaže se da je dobro ili loše u odnosu na nešto što je izvan njih. Mi ih definišemo kao dobre ili loše zavisno od toga koliko ulaze u našu perspektivu, koliko su prijatni našim pogledima, ili su nam od pomoći, i obrnuto - ako za nas predstavljaju pretnju i ugrožavaju nas.

Razmišljajte sada o tome kako vam je neko rekao da ste dobri, lepi, ili privlačni. Tada ste se ili zatvorili u sebe, jer ste u dubini duše pomislili: „Da me stvarno poznaješ, nikada mi tako nešto ne bi rekao“, ili ste se otvorili pred komplimentima i zaista poverovali da ste dobri i lepi, osetivši pri tom zadovoljstvo. U oba slučaja ste pogrešili, jer vi niste ni lepi ni ružni. VI ste vi.

Ako se prepustite prosuđivanju ljudi koji vas okružuju, okusićete plod napetosti, nesigurnosti i brige, jer ako vam danas kažu da ste lepi, i vas to uzdigne, sutra će vam reći da ste ružni, pa ćete tresnuti na zemlju. Ispravna reakcija u slučaju kad vam neko kaže da ste lepi, bila bi da kažete sebi: „Ova osoba tako otkriva svoje trenutno opažanje i svoje raspoloženje. Vidi me lepom, ali to ne otkriva ništa od onoga što sam zaista ja. Neka druga osoba na njenom mestu, drugog raspoloženja i opažanja, rekla bi mi da sam ružna. Ah* ni to mi ništa ne bi značilo.“

Pod velikim smo uticajem tuđeg mišljenja kada treba da izgradimo mišljenje o sebi. Da bi ste zaista ostali slobodni, slušajte i „dobre“ i „loše“ stvari o sebi, ali potrudite se da ne reagujete emotivno, da to ne izaziva nikakva osećanja u vama, kao što kompjuter ne reaguje, kakve god podatke uneli u njega. Jer, to što vam drugi govore ništa ne otkriva o njima, kao ni o vama.

Obratite pažnju i na sopstvene sudove o sebi, jer se i oni baziraju na vrednovanjima koja upijate od ljudi oko sebe. Kada procenjujete, osuđujete ili odobravate, da li uvek dobro vidite stvarnost? Zar gledanje na stvari u nameri da ih procenite (odobrite ili osudite), ne stvara možda glavnu prepreku našem posmatranju i shvatanju stvari onakvih kakve realno jesu?

Predstavite sebi slučaj kada vam je neko rekao: „Ti si za mene zaista poseban tip“. Ako prihvatite takav kompliment, okusićete plod tenzije. Jer, zašto želeći da budete posebni za nekog, i podvrgnuti se takvoj vrsti odobravanja i procene? Zašto se ne zadovoljiti time da budemo samo ono što jesmo?

Kada vam neko kaže da ste posebni, možete sebi reći: „Ova osoba, prema svom konkretnom ukusu, svojim željama i potrebama, idejama i projekcijama, pokazuje naklonost u odnosu na mene, ali to ništa ne govori o mojoj ličnosti. Drugi ne nalaze ništa posebno u meni. Ali ni to ništa ne govori o mojoj ličnosti“.

Jer, u trenutku kada prihvatite kompliment i dozvolite sebi da se obrađujete, vi omogućavate osobi koja vas hvali kontrolu nad vama - daćete sve od sebe da i dalje budete posebni za tu osobu, i bićete u većitom strahu da će ta osoba sresti neku drugu koja će, umesto vas, postati posebna u njenim očima i oduzeti vam privilegovanu poziciju koju imate u njenom životu.

I tako ćete stalno igrati kako vam ta osoba svira, živećete po njenim očekivanjima - izgubićete svoju slobodu, postaćete zavisni kad je reč o vašoj sreći, jer ste sreću vezali za sud koji ta osoba ima o vama.

Na ovoj tački postoji opasnost da još više pogoršate svoju situaciju, ukoliko počnete da tražite i druge osobe koje će vam reći da ste za njih posebni. I utrošićete silno vreme i energiju kako biste obezbedili da ni one ne izgube tu predstavu o vama. Kakva bedna egzistencija!

Jer, smesta se pojavljuje strah - strah da će predstava o vama biti uništena.

Ako je ono što tražite odsustvo straha u životu i sloboda, morate da se okanete takvih stvari. Kako? Tako što ćete odbiti da ozbiljno shvatite kada vam neko kaže da ste posebni.

Ako vam ja kažem: „Ti si posebna osoba za mene“, to samo izražava moje trenutno raspoloženje u odnosu na vas, nešto od mog ukusa, trenutnog duševnog stanja i nivoa ličnosti. Ništa drugo. Možete to prihvatiti, ali zašto bi vas obradovalo? Ono što vas može radovati je moje društvo, a ne moji komplimenti. Ono u čemu možete uživati je uzajamni odnos, a ne moje pohvale.

I, ako ste mudri, podstaknućete me da tražim još mnoge „posebne“ osobe - kako nikada ne bih pao u iskušenje da vas zaledim u svoju predstavu o vama; ne biste uživali u tome, jer biste neprekidno bili svesni koliko se takva predstava lako može promeniti.

Uživaćete zato samo u sadašnjem trenutku, jer ako budete uživali u toj slici koju gajim o vama, ja ću vas kontrolisati, a vi, da me ne razočarate, strahovaćete da budete ono što jeste, strahovaćete da mi kažete istinu, ili da bilo šta učinite ili kažete što bi moglo da ugrozi moju sliku o vama.

Proširite sada ovo razmatranje na sve što ljudi govore o vama: da ste genije, mudrac, svetica, itd. Ako poverujete u te komplimente, tada gubite svoju slobodu - jer ćete, od tog trenutka, samo gledati kako da nahranite takva mišljenja; neprestano ćete strahovati da u nečemu ne pogreške, strahovaćete da budete ono što jeste, da učinite ili kažete nešto što bi osiromašilo sliku o vama. Izgubićete slobodu da ismejavate sami sebe i da budete komični; izgubićete slobodu da učinite ili kažete što god vam padne na pamet, sve da biste činili samo ono što ugađa predstavi koju drugi imaju o vama.

Kako raskinuti te okove? Dugim, strpljivim satima učenja, samoposmatranja, širenjem svesnosti, razmišljanjem šta vam pruža ta predstava o vama. Šta vam pruža? Samo trenutke omamljenosti sobom, ali i mnogo nesigurnosti, strepnje, robovanja i patnje.

Ako ovo jasno shvatite, nestaće vaša želja da budete posebni za nekoga, ili da vas drugi uzdižu i hvale. Moći ćete, po svom nahođenju, da se družite sa „grešnicima“, da radite i govorite šta god vam *se* prohte, nimalo se ne obazirući šta ljudi misle o vama. Bićete kao ptice nebeske, koje su toliko obuzete življenjem da se ne mogu zainteresovati šta neko misli o njima, niti da li su za bilo koga više ili manje posebne.

Tako ćete najzad prestati da budete plen strahova i postaćete slobodni.

22

*„Blago slugama onim koje
gospodar došavši nađe budne.“*

Lk. 12,37

U svakom delu sveta svi traže ljubav, jer svi su ubeđeni kako samo ljubav može spasiti svet, samo ljubav može dati smisao životu, čineći ga vrednim da bude proživljen. Ali koliko je malo onih koji shvataju šta je stvarno ljubav i kako se rađa u ljudskom srcu! Često se misli da se ljubav ogleda u pozitivnim osećanjima, ili u služe-, nju drugima, u dobronamernosti, u nenasilju. Ali sve to, samo po sebi, nije ljubav. Ljubav izvire samo iz spoznaje - vi možete stvarno voleti nekoga samo onda i u onoj meri u kojoj realno vidite tu osobu, muškarca ili ženu, ovde i u ovom trenutku, a ne onako kako živi u vašem sećanju ili vašoj želji, u vašoj mašti ili projekciji, jer tada ne volite tu osobu, već samo svoju predstavu o njoj, ili volite baš tu osobu, ali pre svega kao objekat svoje želje, a ne onakvu kakva ona stvarno jeste.

Prvi korak ka ljubavi sastoji se, dakle, u viđenju te osobe ili bilo čega, onakvih kakvi stvarno jesu. Ali to uključuje vrlo strogu disciplinu: da učitate svoje želje, predrasude, uspomene, projekcije, svoj tendenciozni način gledanja. Reč je o tako strogoj disciplini da se većina ljudi i dušom i telom radije upušta u ropske akcije, jer

nisu voljni da *se* podvrgnu iskušenju vatre ovog asketizma. Kada resite da služite nekome iako se niste potrudili da ga temeljno upoznate, da li izlazite u susret potrebama te osobe ili svojim potrebama? Eto zašto je prvi uslov ljubavi da realno vidite drugoga.

Drugi uslov, i jednako važan, je da realno vidite sami sebe - govorim o nemilosrdnom snopu svetlosti koji morate usmeriti na svoje motivacije, osećanja, potrebe, na svoje nepoštenje i egoizam, na svoju težnju da kontrolišete druge i manipulišete njima. Morate nazvati stvari njihovim pravim imenom, nezavisno od toga koliko takva otkrića i posledice mogu biti bolni.

Kada ste dostigli takvu spoznaju sebe i drugoga, otkrićete šta je ljubav. Jer, tek tada ćete imati budan duh i srce, pažljivost, kristalno jasnu percepciju i senzibilnost koje će u vama razviti sposobnost za precizan i prikladan odgovor na svaku situaciju, u svakom trenutku. Ponekad ćete osetiti neodoljiv poriv za akcijom, ponekad ćete ostati sputani i blokirani; ponekad ćete ignorisati druge, dok ćete im u drugoj prilici poklanjati pažnju koju oni traže; ponekad ćete biti ljubazni i popustljivi, ponekad tvrdi, beskompromisni, možda čak i nasilni. Ljubav, u suštini, rađajući se iz senzibilnosti, poprima različite i neočekivane oblike, i ne odgovara nijednom pojmu ili unapred fabrikovanim principima, već samo realnom i konkretnom trenutku.

Kada prvi put okusite ovu senzibilnost, možda će vas preplaviti strah - jer, svi vaši odbrambeni mehanizmi pašće kao kule od karata, vaše nepoštenje biće razgoličeno, srušiće se zidovi kojima ste se okružili.

Zamislite strah nekog bogataša, kada prihvati da stvarno vidi bedno stanje u kome živi sirotinja; zamislite užas diktatora prezasićenog svojom moći, kada realno sagleda stanje naroda koji ugnjetava; zamislite paniku nekog fanatika kada zaista spozna lažnost svojih ideja koje ne odgovaraju ničemu u stvarnosti. Eto zašto je naj-

teži čin za koji je ljudsko biće sposobno, čin od koga se najviše strepi, čin viđenja. Od njega potiče ljubav, ili, da budemo precizniji, sam taj čin viđenja jeste Ljubav.

Kada pregledate, vaša senzibilnost dovešće do svesnosti, ne samo u pogledu stvari koje sami birate, već svih drugih stvarnosti. Vaš siroti 'ego' očajnički će se truditi da otupi ovu senzibilnost, jer će, kada sve njegove odbrane padnu, biti razoružan i neće više imati za šta da se zakači. Dozvolite sebi da vidite, i vaš 'ego' će umreti.

Eto zašto je ljubav tako užasavajuća - jer ljubav je viđenje, a viđenje je umiranje. Međutim, to je istovremeno najprijatnije i najuzbudljivije iskustvo koje može da vam se desi. Jer samo u smrti vašeg uslovljenog, lažnog 'ja', vašeg 'ega', nalaze se sloboda i mir, spokojstvo i radost.

Ako zaista želite ljubav, onda smesta odlučite da se posvetite viđenju, ozbiljno se latite tog zadatka, i suočite se s nekim ko vam je odbojan, i ko se otvoreno suprotstavlja vašim predrasudama. Ili, umesto toga, usredredite se na neku osobu ili stvar za koje ste vezani, i sagledajte patnju, uzaludnost i robovanje u takvom odnosu, a zatim s ljubavlju gledajte lica i ponašanja ljudi oko sebe. Dajte sebi vremena da uživate u pogledu na prirodu, let ptice, cvet u travi, suvi list koji pada u prašinu, rečnu struju, izlazak meseca, profil neke planine naspram neba. Radeći takve stvari, tvrdi zaštitni oklop oko vašeg srca omekšaće i otvoriti se, a vaše srce će oživeti, senzibilno i odgovorno. Mrak će ustuknuti iz vaših očiju, vaša vizija postaće čista i duboka, i vi ćete najzad poznati šta je ljubav.

23

*„/ otpustivši narod
pope se na goru, sam,
da se pomoli.“*

Ml. 14,23

Šta vas ometa da jasno i realno sagledate stvari oko sebe? Vaši uzori, mentalne kategorije, predrasude, potrebe i veze, etikete koje potiču od vaše uslovljenosti i pret hodnog iskustva. Viđenje je teško ljudskom biću, jer zah teva disciplinovan i živ duh, dok većina više voli da se uljuljkuje u mentalnoj lenosti nego da se suoči sa zadatkom da vidi svaku osobu, stvar ili pojavu na potpuno nov način, u svežini sadašnjeg trenutka.

Teško je otarasiti se već i same uslovljenosti, ali umetnost viđenja iziskuje nešto daleko bolnije: oslobađanje od kontrole koju društvo uvežbava na nama, kontrole koja zadire u same korene našeg bića; na neki način, moramo se odreći sami sebe i odbaciti staro 'ja'.

Da biste bolje shvatili ovu istinu, zamislite dete kome je dato da proba drogu. Kada droga jednom uđe u njegovo telo, ono postaje ovisnik i čitavo njegovo biće vapi za drogom. Za narkomana, stanje bez droge toliko je nepodnošljivo da mu se smrt čini daleko prijatnijom.

To je baš ono što je društvo uradilo vama kad ste bili dete. Nije vam dato da uživate u solidnom, hranljivom

obroku života (rad, igra, društvo ljudi, duhovna i čulna zadovoljstva); naprotiv, usađena vam je težnja za dokazivanjem, privlačenjem pažnje, prihvatanjem - date su vam droge koje se zovu uspeh, prestiž, moć.

Kada jednom okusite ove plodove, postajete zavisni od njih, i počinjete strahovati da ih ne izgubite. Užas vas hvata na pomisao neuspeha, pogrešnog koraka, tuđe kritike. I tako postajete nepopravljivo zavisni od sveta, gubite svoju slobodu. Sada je moć da vas nešto usreći ili rastuži u rukama drugih. I vi stalno strepite od patnji koje ta situacija sadrži u sebi, potpuno ste nemoćni.

Nema ni jednog minuta u kome niste, više ili manje svesno, podređeni reakcijama drugih, ni jednog jedinog minuta kada ne marširate na bubnjanje njihovih zahteva. Kada vas ignorišu ili odbace, usamljenost koju osećate tako je nepodnošljiva da odmah četveronoške puzite k ljudima, kako bi prosjačili onu utehu koja se zove oslo-nac, ohrabrenje, podstrek.

Život među ljudima, u takvom stanju, ispunjen je beskrajnom tenzijom; ali, na drugoj strani, život bez ljudi nosi u sebi agoniju samoće. Vi ste izgubili sposobnost da jasno vidite druge onakve kakvi stvarno jesu, i da precizno odgovarate na situacije, jer je vaša percepcija zamagljena potrebom za vašom drogom.

Posledica svega toga užasna je i neizbežna: postajete nesposobni da volite bilo koga i bilo šta. Ako želite da volite, morate ponovo naučiti da gledate. A ako hoćete da vidite, morate se okaniti droge. Morate da iščupate iz sebe korenje koje je u vama pustilo društvo, to vam je prodrlo do same srži. Morate se izvući.

Spolja će sve nastaviti da teče kao pre, nastaviceće svoj život u ovom svetu, ali nećete više biti od ovoga sveta. U svom srcu bićete najzad slobodni, ali potpuno sami. U toj apsolutnoj samoći, vaše zavisnosti i želje će nestati, ostavivši slobodan put sposobnosti da volite. Jer,

tada nećete više gledati na druge kao sredstva da bi za*-dovoljili svoje nezdrave ovisnosti.

Samo onaj koji je to doživeo zna koliko je užasan ovaj proces. To je kao kada biste osudili sami sebe da umrete, ili kao tražiti od narkomana da se odrekne jedine sreće koju poznaje, da je zameni ukusom hleba i voća, svežim vazduhom jutra i pitkom vodom sa planinskog izvora, dok se on bori sa grčevima apstinencije i praznine koje doživljava kada nema više svoju drogu. Ništa osim droge ne može ispuniti prazninu njegovog grozničavog duha.

Teško je zamisliti postojanje u kome odbijate da uživati bar u jednoj jedinoj reci odobravanja i pohvale; postojanje u kome odbijate da se oslonite na nečiju ruku; postojanje u kome emocionalno ne zavisite ni od koga, tako da niko više nema moć da vas učini srećnim ili očajnim; postojanje u kome odbijate svaku potrebu za određenom osobom, ili potrebu da budete posebni za nekoga. Čak i ptice nebeske imaju gnezda, i lisice jame - vi, međutim, nećete imati gde da položite glavu u svom putovanju kroz život.

Ako stignete do ove tačke, otkrićete šta znači videti jasnim pogledom koji nije zamagljen strahom i željom, i spoznaćete šta znači voleti. Ali, da biste stigli u tu zemlju ljubavi, morate proći kroz samrtne muke, jer voleti nekoga znači umreti kao ličnost, i prihvatiti da živite potpuno sami.

Kako da stignete dođe? Putem neprekidne svesnosti, putem beskrajnog strpljenja i saosećanja, onakvog kakvo biste imali prema osobi zavisnoj od droga.

Od velike pomoći biće vam preduzimanje neke aktivnosti kojoj ćete se prepustiti svim svojim bićem, aktivnosti koje će vas u toj meri ispunjavati da vam uspeh ili priznanja jednostavno ništa neće značiti.

Pomoći će vam i povratak prirodi. Uklonite se od gomile, otidite negde na planinu i stupite u nemu komunikaciju sa drvećem i pticama, sa nebom i morem, sa oblacima i zvezdama.

Otkrićete da vas je vaše srce osudilo na pustinju okruženu samoćom, gde niko više nije uz vas, apsolutno niko. U početku, to će vam se činiti nepodnošljivo, ali možda i zato što niste navikli da budete sami. Međutim, ako se organizujete na duže staze, pustinja će procvetati u ljubav.

24

*„Ne sudite, da vam
se r\le sudi.“*

Mt. 7,1

Najlepši čin ljubavi koji možete preduzeti nije čin služenja drugima, već čin kontemplacije, „viđenja“. Kada pomažete i služite nekome, vi ga podržavate, tešite, dajete mu olakšanje i utehu. Međutim, kad ga vidite u njegovoj iskonskoj lepoti i unutrašnjoj dobroti, vi ga preobražavate i ponovo ga stvarate.

Mislite na osobe koje volite i koje su našle načina da stvarno stupe u dodir sa vama. Sada pokušajte ponovo da vidite svaku od tih osoba onako kako ste ih prvi put videli, ne dozvolivši da na vas utiču saznanja i iskustva koje ste o njima u međuvremenu stekli, bilo da su dobra ili loša. Pokušajte da u njima ponovo pronađete stvari koje ste možda zaboravili zbog prisnosti sa njima, jer prisnost rađa naviku, zamor, kratkovidost i dosadu. Ne možete voleti ono što više ne vidite sveže, na možete voleti ono što neprekidno ne otkrivete kao novo.

Kada ste to učinili, razmislite malo o osobama koje vam se ne dopadaju. Pokušajte pre svega da jasno sagledate šta vam se u njima ne dopada, analizirajte njihove mane sa distance. To bi značilo da ne možete više kori-

štititi etikete kao što su: „ambiciozan“, „lenj“, „egoista“, „arogantan“ - etiketiranje drugih ljudi samo je čin mentalne lenjosti, nešto što je najlakše učiniti. Ono što je teško, ali stimulativno, je videti tu konkretnu osobu, muškarca ili ženu, u njihovoj jedinstvenosti.

Ako hoćete klinički da proučavate tuđe mane, morate pre svega biti sigurni u svoju nepristrasnost. Uzmite u obzir i mogućnost da je ono što vidite u ljudima kao manu, u stvari uopšte nije mana, već nešto što vas iritira na bazi vašeg vaspitanja i mentalne uslovljenosti. Ako i pored toga vidite manu, pokušajte da shvatite da je porijeklo takvog nedostatka u iskustvima detinjstva i čitave prošlosti konkretne osobe, u pogrešnom rasuđivanju ili pogledu na svet; povrh svega prebacite veo neznanja, a ne zloćudnosti. Zahvaljujući ovakvom stavu, vaše određenje u odnosu na nečije „mane“, preobrazice se u ljubav i opraštanje, jer proučavanje, posmatranje i razumevanje uvek rezultiraju opraštanjem.

Kada završite ovo istraživanje mana, pokušajte da u konkretnoj osobi otkrijete zakopana blaga koja, zbog svoje ravnodušnosti ili odbojnosti, niste ni tražili. Dok ovo činite, pažljivo posmatrajte svaku promenu stava i osećanja koja se budi u vama, jer vam je odbojnost zamaglila pogled i potpuno vam onemogućila „viđenje“.

Sada možete da pređete na razmišljanje o bilo kojoj osobi sa kojom živite i radite, posmatrajući kako se svaka preobražava u vašim očima, ako je gledate na nov način. Gledanje ovako obnovljenim pogledom biće za njih poklon ljubavi, beskrajno veći od bilo kog čina služenja i pomoći koji im možete pružiti. Ovakvim stavom, vi ih u suštini preobražavate i ponovo stvarate u svom srcu. I, ako dođe do određene učestalosti dodira između vas i tih osoba, ovaj preobražaj će se i konkretno pokazati u objektivnoj stvarnosti.

Sada učinite i sebi takav poklon. Ako ste sposobni da ga učinite drugima, to ne bi trebalo da vam bude te-

ško. Isti je postupak: nikakva osuda svojih mana ili neuroza. Vi niste osudili druge? Začudićete se kada shvatite da ni vi niste za osudu. Istražićete svoje mane u svet-lu višeg razumevanja, što vodi ljubavi i opraštanju. I sa velikom radošću otkrićete da ste preobraženi ovim stavom ljubavi koja se rađa u vama prema onome što zovete svoje 'ja', stavom koji se zatim širi iz vas prema svakom živom biću.

25

*„/ ako te ruka tvoja sablažnjava, odseci je:
bolje ti je bez ruke u život ući, negoli s
obe ruke otići u pakao, u oganj neugasivi...
I ako te oko tvoje sablažnjava, iskopaj ga:
bolje ti je s jednim okom ući u Carstvo Božije,
negoli sa dva oka da budeš bačen u pakao ognjeni.”*

Mk. 9,43-47

Kada se -dođe u dodir sa šlepom osobom, primećujemo da je ona u kontaktu sa nekim stvarnostima o kojima mi ništa ne znamo. Njena osetljivost na dodir, mirise, ukus i zvukove, takva je da mi, koji imamo vid, izgledamo sami sebi gluvi i sakati.

Mi sažaljevamo ljude koji su izgubili vid, ali retko postajemo svesni širine koju im daju ostala čula. Šteta je samo što se to plaća cenom slepila. Kakav je zaključak? Mi bismo morali, i bez gubitka vida, da budemo živi i u skladu sa spoljnim svetom, bar toliko koliko i slepi.

Međutim, nije moguće čak ni zamisliti da biste mogli otkriti svet ljubavi ako ne spalite onaj deo vašeg psihološkog bića koji nazivamo „kačenje". Jer, ako to odbijete, gubite iskustvo ljubavi, doživljaj jedine stvari koja daje smisao ljudskom postojanju, koja je pasoš ka radosti, miru i slobodi. Samo jedna je stvar koja blokira ulaz u taj svet, a ona se zove Kačenje. Ono je proizvod po-

hlepnog oka koje izaziva želje u srcu, i lakome ruke koja se izdužuje da dogradi i poseduje, nikada se ne otvarajući. To je to oko koje treba iskopati i ta ruka koju treba odseći, da bi se rodila ljubav. Sakatim rukama ništa nećete ugrabiti; s ugašenim dupljama namesto očiju odmah ćete postati osetljivi na stvarnost za koju niste ni znali da postoji.

Konačno, u stanju ste da volite. Do sada je sve što ste imali bilo samo dobrota srca, dobra volja, simpatija, pažnja prema drugima - stanja duše koja ste pogrešno smatrali ljubavlju, ali koja imaju malo toga zajedničkog sa njom, kao drhtavi plamen svece u poređenju sa bleštavim zrakom sunca.

Šta je ljubav? Senzibilnost za svaki delić stvarnosti, u vama i oko vas, uz istovremenu otvorenost čitavog vašeg duha za tu stvarnost. Ponekad ćete tu stvarnost prihvatiti, ponekad je odbaciti; ponekad ćete je ignorisati, ponekad joj posvetiti svu svoju pažnju. Ali, u svim slučajevima, odgovorićete na nju vođeni senzibilnošću, a ne užurbanom potrebom.

A šta je kačenje? To je glad, grabljenje koje otupljuje vašu osetljivost; droga koja zamagljuje vašu percepciju. Eto zašto ljubav ne može da se rodi dok postoji i najslabija vezanost za neku stvar ili osobu. Ljubav je u stvari senzibilnost, a senzibilnost koja je i malo ograničena, u suštini je uništena. Kao što loša funkcija bitnog elementa u radaru iskrivljuje prijem, tako svako kačenje iskrivljuje vaš stav u odnosu na stvarnost. Ne postoji nesavršena ljubav, nedovoljna ili delimična ljubav. Ljubav, kao i senzibilnost, ili postoji celovita, ili uopšte ne postoji. Ili je imaš svu, ili je uopšte nemaš. Tako, samo kad veze iščeznu, ulazite u neograničeno carstvo duhovne slobode koje se zove Ljubav, i postajete sposobni da vidite i uzvratite.

Ne bi trebalo da brkate ovu slobodu sa ravnodušnošću onih koji nikada nisu prošli kroz neku vezu. Kako možete izvaditi oko ili amputirati ruku kada ih nemate?!

Ova ravnodušnost koju mnogi brkaju sa ljubavlju (oni nisu vezani ni za koga, oni „vole sva bića“), nije senzibilnost, već više otvrdnulost srca, koja potiče od odbacivanja, razočaranja, pa i prakse odricanja.

Ne, vi se morate suočiti sa uzburkanim morem -veza ako hoćete da stignete do zemlje ljubavi. Neki koji nikada nisu isplovili na more, ubedili su sami sebe da su već stigli u luku. Potrebno je imati obe ruke i oba oka da bi mač mogao da radi svoj posao, i da bi svet ljubavi mogao da se otvori u punoj svesnosti. Ali ne stvarajte iluzije. Sve ovo zadobija se samo žrtvovanjem - samo podvižnici osvajaju Carstvo.

Zašto žrtvovanje? Jer život, sam po sebi, nikada ne bi stvorio ljubav; odveo bi vas samo do privlačnosti, od privlačnosti ka uživanju, zatim kaćenju i vezivanju, što na kraju vodi zamoru i dosadi. Posle nekog vremena, stiže se do raskida, da bi zamorni ciklus nanovo otpočeo: privlačnost, uživanje, kaćenje, vezivanje, umor, dosada. I sve te stvari pomešane sa nemirom, ljubomorom, grab-ljivošću, patnjom.

Kada više puta prođete kroz taj ciklus, dođe trenutak kad vam je svega dosta, i kada poželite da izronite iz tog vrtloga. Ako imate dovoljno sreće da ponovo ne nalletite na nekoga ili nešto što će vas zaslepiti, najzad ćete osvojiti jedan krhki mir. To je maksimum što život može da vam pruži. Vi možete pogrešno porediti ovo stanje sa slobodom, i tako na kraju umreti a da nikada niste stvarno spoznali šta znači biti slobodan i voleti. Ako želite da raskinete taj ciklus i uđete u svet ljubavi, morate ciljati dok je veza još sveža, ne kad je već pustila korenje. I morate je pogoditi ne mačem odricanja (jer to proizvodi samo neosetljivost), već mačem svesnosti.

Čega treba da postanemo svesni? Tri stvari.

Prvo, morate sagledati patnju koju sva ta droga u vama proizvodi: uspone i padove, ushićenja, strepnje i razočaranja, dosadu koja neizbežno sledi.

Drugo, morate shvatiti šta vam ova droga uskraćuje - slobodu da volite i uživajte u svakom trenutku i u svakoj stvari u životu.

Treće, shvatite da ste zbog svoje zavisnosti i programiranosti ukrasili objekat svog kačenja lepotom i vrednošću koje on jednostavno nema. Ono u šta ste se zaljubili samo je u vašoj glavi, a ne u osobi ili nekoj stvari koju volite.

Obično se kaže: samo kada ste duboko voljeni i zaljubljeni, u stanju da volite sve druge. Nije istina. Zaljubljen čovek otvara se prema svetlu, ali ne u ljubavi, već u euforiji. Za njega svet poprima nerealnu ružičastu boju, koju gubi istog trenutka kad euforija splasne. Njegova takozvana ljubav nije plod jasnog viđenja stvarnosti, već potiče od ubeđenja, istinitog ili lažnog, da je voljen. Takvo ubeđenje veoma je krhko, jer se bazira na osećanjima nepredvidljivih, promenljivih osoba za koje on veruje da ga vole, dok one u svakom trenutku mogu da okrenu dugme i ugase tu njegovu euforiju.

Nije ni čudo što oni koji stupaju ovom stazom nikada ne gube sopstvenu nesigurnost. Jer, kada se otvarate prema svetlu podstaknuti snagom ljubavi koju vam neko pruža, vi se prosvetljavate ne zbog svoje percepcije stvarnosti, već zbog ljubavi koju ste dobili od nekoga: eto kako taj neko kontroliše situaciju i može u svako doba isključiti vaš entuzijazam.

Kada uzmete mač svesnosti da biste raskinuti svoje veze i otvorili se ka ljubavi, morate paziti na jednu stvar: ne smete biti nagli, nestrpljivi, ili neprijatelji samih sebe. Kako se ljubav može roditi iz takvih stavova? Uzgajajte u sebi saosećanje i isti osećaj za stvarnost kakvim hirurk operiše svojim instrumentima. Tako ćete se naći u čudesnoj situaciji da volite bez kačenja za predmet ljubavi, i da uživajte u tome više nego pre, jer ćete istovremeno uživati u svakoj drugoj stvari ili osobi.

Ovo je najsigurnija provera da li je vaše osećanje ljubav. Daleko od toga da postanete ravnodušni, sada uživajte u svemu, kao što ste pre toga uživali samo u onome za šta ste vezani. Međutim, sada više ne postoje groznica, briga i patnja.

U suštini, sada se može reći da uživajte u svemu i ni u čemu. Jer, došli ste do velikog otkrića da je ono što čini da uživajte u svakoj stvari ili osobi nešto unutar vas. Orkestar je u vama, i vi ga nosite sa sobom kud god krenuli. Stvari i osobe izvan vas usklađuju samo određenu melodiju koju će orkestar da odsvira. A kada vašu pažnju ništa posebno ne privuče, orkestar će izvoditi svoju muziku, bez potrebe za spoljnim podsticajima.

Vi sada donosite svome srcu sreću kakvu ništa izvan vas ne može dati ili oduzeti, što je još jedna proba ljubavi - srećni ste bez ikakvog određenog razloga.

Da li će ta ljubav potrajati? Ne postoje garancije. Iako ljubav ne može biti delimična, ona može biti ograničenog trajanja. Ljubav dolazi i odlazi, zavisno od toga da li je vaš duh budan i svestan, ili se prepušta dremežu i spavanju. Ali ipak postoji nešto sigurno. Kada jednom okusite samo delić toga što se zove ljubav, shvatićete da nema te cene koja je previsoka, nema žrtve koja je prevelika, ako zauzvrat možete osvojiti jedinu stvar koja život čini vrednim življenja.

26

*„Nije li trebalo da Hristos to pretrpi, i
da ude u slavu svoju?“*

Lk. 24,26

Razmislite o nekoj bolnoj epizodi u svom životu. Za koliko takvih iskustava danas treba da budete zahvalni, jer ste se pomoću njih promenili nabolje i sazreli!

Ovde je reč o nezaobilaznoj istini koju mnogi nikada ne otkriju. Radosne stvari u životu čine nam život ugodnim, ali ne vode nas ka otkrivanju samih sebe, ka razvoju i slobodi. Ta privilegija rezervisana je za stvari, osobe i situacije koje nam nanose patnju. Svaki bolan slučaj nosi u sebi klicu razvoja i oslobađanja.

U svetlosti ove istine, pretresite proživljeni deo života i prisetite se epizoda koje vam nisu ostale u prijatnoj uspomeni, pa pokušajte da otkrijete mogućnost razvoja skrivenu u njima, o čemu ništa niste znali, i zato vam nikakvo dobro nije donelo.

Prisetite se sada nekog skorašnjeg događaja koji vam je naneo patnju, koji je ostavio negativan trag u vama. Ko god da je ostavio taj trag u vama, bio je vaš učitelj, jer vam je otkrio skrivene odaje u vama, za koje možda niste ni znali. I sve se to pretvorilo u poziv, izazov da upoznate sami sebe - poziv da sazrele ka životu i slobodi.

Pokušajte da spoznate negativna osećanja koje su takva iskustva izazvala u vama: nemir, ljubomoru, bes, ne-

sigurnost, strepnju, krivicu. Šta vam govore takva osećanja o vama, o vašim vrednostima, vašem stavu i načinu na koji prihvatate svet, vašoj uslovljenosti i ubedenjima?

Ako ovo otkrijete, oslobodićete se nekih iluzija koje ste pothranjivali u sebi, ili ćete ispraviti pogrešan pogled na određene stvari, jasnije ćete videti, možda ćete odbaciti neku lažnu ideju ili naučiti da se distancirate od svoje patnje, jer ćete uvideti da je prouzrokovana vašom uslovljenošću, a ne objektivnom stvarnošću. I najednom ćete doživeti vrhunac zahvalnosti za ta negativna osećanja i za osobu ili stvar koja ih je izazvala u vama.

Učinite još jedan korak napred. Sagledajte sve ono što vam se ne dopada u vama - ono što mislite, osećate, govorite ili činite: svoje negativne emocije, mane, negativne strane ličnosti i karaktera, svoje greške, sve svoje veze, kačenja, zavisnosti i neuroze, svoje komplekse i, najzad, svoje grehe. I pokušajte da vidite sve to zajedno i pojedinačno kao neophodne stepenice u vašem razvoju, koje u sebi nose obećanje rasta, zrelosti i lepote kojih nikad ne bi bilo bez ovakvih, vama neprijatnih stvari.

Jer, ako se desilo da ste izazvali patnju i negativna osećanja u drugima, niste li u tom slučaju bili njihov učitelj, sredstvo da krenu u pravcu otkrivanja sebe i daljeg razvoja? Pokušajte da proširite ovo razmatranje na same sebe, dok ne sagledate sve takve stvari kao „neophodni greh“, koji potom donosi toliko toga novog vama i svetu oko vas.

Ako uspete u tome, srce će vam preplaviti mir, zahvalnost, ljubav i prihvatanje svega što vas okružuje. Otkrićete najzad ono što ljudi svuda traže i nikako ne nalaze: prvobitni izvor spokojstva i radosti koji se kriju u svakom ljudskom srcu.

27

*„Dodoh da bacim oganj na zemlju; i
kako bih želeo da se već zapalio!”*

Lk. 12,49

Ako hoćete da otkrijete šta znači biti srećan, pogledajte neki cvet, pticu ili dete: to su autentične slike ovog Carstva. Jer, oni žive od trenutka do trenutka u svojoj večnoj sadašnjosti, koja nema ni prošlost ni budućnost. Oni su pošteđeni krivice i brige koje tako duboko muče ljudska bića, i potpuno su uronjeni u iskonsku radost življenja, koju ne nalaze toliko u osobama ili stvarima, već u samom životu.

Sve dok je vaša sreća određena i zavisna od nekoga ili nečega izvan vas, boravićete u zemlji smrti. Onog dana kada se osetite srećnim bez ikakvog određenog razloga, kada osetite radost u svim stvarima i ni u jednoj posebno, znaćete da ste dospeli u zemlju radosti bez kraja, koja se zove „Carstvo”.

Otkrićete Carstvo, i sa njime one najlakše i najteže stvari ovoga sveta. Najlakše, jer je Carstvo oko vas i u vama, i sve što treba da učinite je da pružite ruke i dohvatite ga. Najteže, jer ukoliko želite da imate Carstvo, ne smete posedovati ništa drugo - morate odbaciti svaki svoj oslonac na druge ljude ili stvari, uskrativši im jed-

nom zauvek moć da vas uznemire, uzbude ili vam poklanjaju osećanja sigurnosti i blagostanja.

Neophodno je, pre svega, da nemilosrdnom jasnoćom razmotrite ovu jednostavnu i zbunjujuću istinu. Suprotno onome što su vas učile vaša kultura i religija, ništa, apsolutno ništa ne može vas učiniti srećnim. U trenutku kada ovo konačno shvatite, prestaćete da prelazite s jednog posla na drugi, od jednog prijatelja drugom, od jednog mesta, duhovne tehnike ili učitelja, drugom.

Ništa od svega toga ne može vam dati ni jedan jedini minut istinske sreće - mogu vam dati samo trenutni drhtaj naslade, koja u početku može rasti, da bi se istopila u patnji ako iščezne, ili u dosadi ako predugo traje. Prisetite se bezbrojnih osoba i stvari iz prošlosti, koje su vas tako uzbudivale. Kakav je na kraju bio ishod? Svaki put bila je to patnja ili dosada, zar ne?

Apsolutno je neophodno da ovo sagledate, jer inače ne treba ni da pomišljate da ćete ikad nešto bitno izmeniti u svom životu i otkriti sreću i radost življenja.

Većina ljudi nije spremna da „vidi“, sve dok nisu prepatili niz razočaranja i gubitaka. Čak i tada, samo jedna u milion osoba oseti u sebi želju za „viđenjem“. Ljudi jednostavno idu slepo i dalje napred, patetično kucajući na vrata drugih bića, prosjačeći simpatiju, priznanje, moć, slavu, uspeh, itd. Sve zato što tvrdoglavo odbijaju da shvate kako sreća nije u tim stvarima.

Ako zavirite u svoje srce, naći ćete nešto što će vam pomoći. Otkrićete iskru nezadovoljstva, a ona će, uz pomoć vetra, postati šumski požar koji će pretvoriti u pepeo sav svet iluzija u kojima živite i, pred vašim zadivljenim očima, ukazaće se carstvo u kome ste oduvek živeli, a da o tome niste ni sanjali.

Jeste li ikada osetili ukus života duboko bolesnog od vaših strahova i briga, iscrpljenog i jalovog od vaših ve-

za i robovanja? Jeste li ikad osetili potpuni besmisao vašeg rada za neko priznanje i „uspeh“, da biste zatim uto-
nuli u jedan život dosadne svakodnevnice, ili, ako ste „penjač“, organizovali sebi život potpunog emotivnog nereda, zavisnog od stvari koje proganjate?

Ako ste osetili nešto od toga (a nema tog ljudskog bića koje nije), božanska vatra nezadovoljstva potpaljena je u vašem srcu. Sad je trenutak da je raspalite, pre nego što zgasne pred rutinom života. To je sveto doba u kome jednostavno morate naći vremena da izađete iz samih sebe - morate gledati sa strane čitav svoj život, morate pomoći plamenu da se bukne i, dok to radite, morate sprečiti da vas bilo šta omete u ovom zadatku.

Došao je trenutak da shvatite kako vam apsolutno ništa izvan vas ne može obezbediti trajnu radost. Kada toga postanete svesni, primetićete kako vam se u srce uvlači strah - strah koji se, ako dozvolite nezadovoljstvu da kroči u vašu dušu, pretvara u neugasivu strast što zahvata čitavo vaše biće i diže u vama bunt protiv svega do čega drže vaša religija i kultura, protiv čitavog jednog načina razmišljanja i osećanja, jer ste konačno sagledali da ste pranjem mozga bili primorani da ih prihvatite.

Kada se ceo vaš svet pretvori u prah i pepeo, istog trenutka naći ćete se u potpuno drukčijem svetu, beskrajno dalekom od sveta ljudi oko vas, jer će sve ono što je drugima drago, sve stvari ka kojima oni žude - priznanja, moć, pohvale, sigurnost, komfor, zdravlje - za vas postati kao smrdljivo smeće, što i jesu, stvari koje zaslužuju prezir i gađenje.

Sve ono od čega drugi beže, neće vas više plašiti. Postaćete spokojni, bez straha, i slobodni, jer ste iskoračili iz svog iluzornog sveta, prema Carstvu.

Međutim, nemojte brkati ovo božansko nezadovoljstvo sa obeshrabrenošću i očajanjem koji ponekad zavode ljude u ludilo i samoubistvo. To nije mistični put ka životu, već staza neuroze koja vodi samouništenju. Takođe, nemojte brkati ovo nezadovoljstvo sa lamentima

onih koji ništa drugo ne znaju osim da se neprestano žale na sve oko sebe. To su samo večiti nezadovoljnici koji se bore da poboljšaju zatvorske uslove, dok im je u stvari potrebno katapultiranje iz zatvora ka slobodi..

Većina ljudi, kada u svom srcu oseti ovo razočaranje i nezadovoljstvo, reaguje na jedan od ova dva načina: ili bekstvom, drogirajući se grozničavom jurnjavom u poslu i druženju s ljudima, ili se posvećuju društvenim aktivnostima, sportu, čitanju, muzici, ili takozvanim kreativnim istraživanjima, što ih na kraju zadovolji, kao što se neko zadovolji kozmetičkim popravkama tamo gde je potrebna čitava revolucija. Takvi ljudi, iako duboko uronjeni u ono što zovu aktivan život, nisu u suštini živi - oni su mrtvi, a povrh toga zadovoljni svojim boravkom u zemlji mrtvih.

Ispit da li je vaše nezadovoljstvo božanskog porekla bio bi u proveru da li u njemu ima ili nema tragova tuge i gorčine. Jer, ako je praćeno radošću, ukazana vam je milost, i pored toga što ćete istovremeno osećati bojazan u srcu.

Razmislite o paraboli Carstva, sadržanoj u jevanđelju. Carstvo je blago zakopano na nekoj livadi. Čovek koji ga pronalazi, vraća ga u zemlju, zatim zadovoljno odlazi da rasproda sve što poseduje da bi kupio tu livadu. Ako još niste našli blago, ne gubite vreme tražeći ga. Blago se može pronaći, ali zaludno je tražiti ga, jer je vama potpuno nepoznato kakvo je to blago. Ono što poznajete samo je drogirana sreća vašeg sadašnjeg postojanja. Šta onda da tražite? I gde? Tražite u svom srcu, tu iskru nezadovoljstva, i raspalite plamen dok ne bukne u ogroman požar.

Mladi ili stari, većina nas nezadovoljna je životom jednostavno zato što želimo nešto: više saznanja, bolji posao, lepši automobil, veću platu. Naše nezadovoljstvo rađa se iz naše želje za „još više". Ali ja ne raspravljam o toj vrsti nezadovoljstva. Baš ta želja za „još više" ome-

ta jasno razmišljanje. Ako smo, naprotiv, nezadovoljni ne zato što nešto određeno želimo (nezadovoljni svojom trkom za novcem ili položajem, svojom tradicijom, onim što imamo i što možemo dobiti), već samo nezadovoljni, ničim posebno, već svime u celini, tada će nas nezadovoljstvo prosvetliti. Kada se ne zadovoljimo da sve prihvatamo ili pratimo zatvorenih očiju, već to počnemo da dovodimo u pitanje, da istražujemo i produbljujemo problem, tada postoji opažanje, a od njega potiču radost i kreativnost.

Najčešće, vaše nezadovoljstvo posledica je toga što vam nešto nedostaje. Nezadovoljni ste jer nemate dovoljno novca, moći, uspeha, vrline, ljubavi ili svetosti. To nije zadovoljstvo koje će vam radikalno promeniti život. Kada je poreklo nezadovoljstva u pohlepi ili ambiciji, njegovi plodovi su nemir i frustracija. Onog dana kada budete nezadovoljni ne zato što vam nedostaje ovo ili ono, već nešto što uopšte ne možete da izrazite; onog dana kada budete imali dovoljno svega za čim ste do tada trčali i kada vam bude dosta tog trčanja, u vašem srcu nešto će se razbistriti, doživete unutrašnju viziju, posle koje ćete početi da uživate u svemu i ni u čemu.

28

*„Zato vam kažem:
ne brinite se za život svoj...
pogledajte na ptice nebeske...
pogledajte na krinove u polju...”*

Mt. 6. 25-26-28

Svi dozive, kad-tad, osećanje koje nazivamo „nesigurnost”: osećate se nesigurni svotom novca koju imate u banci, količinom ljubavi koju dobijate od svojih prijatelja, ili vrstom vaspitanja koja vam je data; ili osećate nesigurnost povodom svog zdravlja, svojih godina ili fizičkog izgleda.

Ako upitate same sebe: „Šta me čini nesigurnim?” gotovo je sigurno da ćete dati pogrešan odgovor. Mogli biste, recimo, da odgovorite: „Ne dobijam dovoljno ljubavi”, ili: „Nemam intelektualnu spremu koja mi je potrebna”, ili nešto slično. Drugim recima, okrivili biste nešto izvan vas, ne shvatajući da naše osećanje nesigurnosti nikada ne potiče od nečeg izvan nas, već isključivo od naše emocionalne uslovljenosti, od nečeg što govorimo sami sebi u svom mozgu.

Ako biste promenili svoju mentalnu uslovljenost, vaše osećanje nesigurnosti u trenutku bi iščezlo, čak i kad bi sve stvari na svetu ostale onakve kakve su i bile. Neko se oseća savršeno sigurno i bez ijednog novčića u

banci; neko drugi je nesiguran iako je milioner - razlika nije u sumi novca, već u njihovoj različitoj mentalnoj uslovljenosti. Neko nema nijednog prijatelja, pa ipak se oseća savršeno sigurnim, obuzet ljubavlju prema svim ljudima; neko se ne oseća sigurnim usred svih svojih najposesivnijih i naekskluzivnijih veza.

Ako hoćete da prevazidete ta osećanja nesigurnosti, postoje četiri istine koje morate dobro proučiti. Prvo: uzaludan je svaki pokušaj da prevazidete nesigurnost tako što ćete menjati stvari koje su izvan vas. Vaši naponi mogu uroditi privremenim uspehom, ali samo delimično; to će vam doneti neko olakšanje, ali samo na kratko. Zato nema svrhe rasipati vreme i energiju da biste stavili tačku na svoj fizički izgled, zaradili još novca ili osvojili još ljubavi.

Drugo: ova činjenica suočiće vas sa problemom tamo gde se on stvarno nalazi - u vašoj glavi. Zamislite koliko je ljudi koji se, u identičnoj situaciji, ne bi osećali ni najmanje nesigurnim. Sve zato što problem dolazi iznutra, iz vaše programiranosti.

Treće: morate shvatiti da su ove programe u vas usadili nesigurni ljudi, koji su vas, kada ste bili jako mali i podložni utiscima, svojim ponašanjem i paničnim reakcijama naučili da morate, kad god se spoljni svet ne uklapa u određeni model, stvoriti u sebi emocionalnu zbrku zvanu nesigurnost, i vi morate na svaki način reorganizovati spoljni svet - morate zaraditi više para, pružiti sebi više zaštite, ugoditi ljudima koje ste možda uvredili, itd, itd, samo da bi vaše osećanje nesigurnosti nestalo. Čim shvatite da ništa od toga nije potrebno, da time ništa ne biste resili, i da je uzrok emocionalne zbrke isključivo u vama i vašoj kulturi, dakle samo ako postanete svesni toga, problem će zaista nestati i vi ćete doživeti stvarno olakšanje.

Četvrto: kad god ste nesigurni zbog nečega što vam se može desiti u budućnosti, upamtite sledeće - u po-

slednjih šest meseci prethodne godine bili ste užasno • nesigurni pred budućim događajima, da biste ipak, kada su se desili, držali uglavnom sve konce u svojim rukama. Tako je bilo zahvaljujući energiji koja vam se u tom trenutku probudila, a nikako zahvaljujući brigama koje su prethodile, zbog kojih ste samo uzaludno patili, i koje su vas emocionalno oslabile. Zato ponavljajte sebi: „Ako sada postoji nešto što mogu da učinim u pogledu svoje budućnosti, učiniću to. Za sada, neka sve ide kako ide, i uživacu u sadašnjem trenutku, jer me je životno iskustvo naučilo da mogu da utičem na stvari tek kada se dese, nikad pre toga, kao i da mi sadašnjost uvek daje dovoljno podsticaja i energije da se suočim sa svakim problemom”.

Osećanja nesigurnosti potpuno će nestati samo kada budete imali tu blaženu sposobnost ptica nebeskih i cveća u polju, da živite punim životom, od trenutka do trenutka, uvek u sadašnjosti, koliko god vam se to činilo nepodnošljivo. Ono što je stvarno nepodnošljivo je to na šta mislite da će vam se desiti za pet sati ili pet dana, i rečenice koje stalno ponavljate, rečenice kao: „Ovo je užasno”, „Ovo je nepodnošljivo”, „Koliko će još ovo trajati?” i slično. Ptice i cveće srećniji su od ljudskih bića jer ništa ne znaju o budućnosti, nemaju nikakve reci u svojoj glavi, ne osećaju strah od toga šta njima slični mogu misliti o njima. Nemojte zato strepeti za sutra, jer će to sutra misliti za sebe: svaki dan ima dovoljno svojih neprijatnosti.

29

*„Ko čuva život svoj, izgubiće ga,
a ko izgubi život svoj mene radi,
naći će ga.“*

Mt. 10,39

Postoji jedna činjenica na kojoj se treba zadržati: ljudi koji više od drugih strahuju od smrti, istovremeno su oni koji strahuju od života i, trudeći se da pobjegnu od smrti, takve osobe mrze život i suštinski ga ne žive.

Zamislite čoveka koji živi na nekom tavanu, u nekoj zagušljivoj rupi bez svetlosti. Boji se da siđe niz stepenice jer je slušao o ljudima koji su tako padali i lomili vrat. Takav čovek nikada ne bi prihvatio rizik da pređe preko ulice, jer je na hiljade ljudi pregaženo pri prelasku ulice. Samim tim, takav čovek nikada ne bi imao hrabrosti da pređe neki okean, ili kontinent, ili da pređe iz jednog sveta ideja u drugi. Taj čovek živi u svojoj rupi, pokušavajući da pobjegne od smrti - ali zar tako ne sprečava sebe, svakodnevno, da živi?

Šta je smrt? Gubitak, nestajanje, jedno zbogom. Kada se zakačite za nekoga ili nešto, kada ne prihvatate da izgubite stvari ili osobe, kada odbijate da im kažete zbogom, vi to činite jer se suprotstavljate smrti. Ali, kada tako postupate, vi se, i ne opazivši, suprotstavljate i opirete samom životu.

Jer, dok je život kretanje, vi ste blokirani; dok život prolazi, vi zaostajete; dok je život elastičan, vi ste fosilizirani, zaleđeni; dok život sve odnosi svojini tokom, vi svom snagom prijanjate za stabilnost i nepromenljivost.

Takvim stavom, pokazujete užas od života zajedno s užasom od smrti, jer se vezujete za nju. Međutim, kada niste nigde usidreni, kada niste ni za šta okovani, kada se nimalo ne bojite da ćete bilo šta izgubiti, slobodni ste da tečete kao planinski potok, većirto svež, bistar i živ.

Postoje osobe koje ne mogu podneti da izgube roditelja ili prijatelja, koje ne trpe čak ni pomisao na to. Ili se boje da prodiskutuju ili napuste neku teoriju ili stav za koje su vezane. Ili su ubeđene da ne bi mogli da žive bez ove ili one osobe, mesta ili stvari koje im se čine neophodnim. Hoćete li metar da biste izmerili svoju duhovnu neelastičnost, svoju zadrtnost? Posmatrajte kako se sve lomi u vama kada ste primorani da se odreknete neke ideje, kada izgubite neku osobu ili stvar za koje ste bili toliko vezani. Bol i patnja čine da osećate kako vas je život izneverio, zar ne? Nikada niste zastali da ozbiljno promislite kako se sve menja, prolazi i ima svoj kraj - zato vas smrt, gubitak i rastajanje uvek iznenade. Vi radije živite na zagušljivom tavanu svojih iluzija, zahtevajući da se nikad ništa ne promeni, da sve ostane uvek isto. Ali, kada život eksplodira i raznese u paramparčad vaše krhke iluzije, vi tada trpите nepodnošljiv bol.

Da biste mogli da živite, morate gledati stvarnosti u lice, i tada će nestati svaki vaš strah od gubitka, smrti, rastajanja i u vama će se razviti smisao za novo, za promenu i ono što nije unapred programirano. Izgubićete strah da će stvarima koje poznajete doći kraj, bićete u stalnom iščekivanju svega što vam nije blisko, i pozdravićete sve što vam je nepoznato.

Ako je život ono što tražite, sledeća vežba, koja vam može biti bolna, obogatiće vas slobodom ukoliko ste u stanju da je izvedete.

Upitajte se postoji li neko ili nešto čiji bi vam gubitak naneo veliki bol. Možda ste jedna od onih osoba koje nisu u stanju čak ni da pomisle na smrt ili gubitak najbližih. Ako je tako, i u onoj meri koliko je tako, vi ste mrtvi.

Ono što treba da učinite je da se odmah suočite, bez odlaganja, sa smrću, gubitkom, rastankom od vama najdražih osoba i stvari.

Zamislite te osobe i stvari, jednu po jednu, mrtve ili izgubljene, i zauvek razdvojene od vas, i recite im u sebi zbogom, recite svakoj od njih: „Hvala ti, i zbogom“. Zboleće vas, ali osetićete kako nestaje vašeg kačenja, zavisnosti od njih. Tada će iz svesnog dela vašeg duha izroniti nešto drugo, samoća koja će se širiti sve više, dok se ne izjednači sa nebom nad vama.

U toj samoći počiva sloboda. U toj samoći je život. U tom odsustvu veza i zavisnosti pustiće korenje vaša volja da idete napred, da živite svaki trenutak svog života, koji je sada neuporedivo primamljiviji, jer je lišen brige, napetosti, nesigurnosti, kao i straha od napuštanja i smrti koji uvek prati želju za nepromenljivošću i posedomanjem.

30

*„Svetiljka teluje oko...
ako li oko tvoje bude kvarno
i telo će tvoje biti tamno.”*

Lk. 11,34

Mnogi od nas misle da bi svet mogao biti spašen samo ako bi se združile dobra volja i tolerancija. To je lažna ideja. Svet ne može biti spašen dobrom voljom ili tolerancijom, već jasnoćom misli. Od kakve bi koristi bilo da ste tolerantni prema drugima, ako ste istovremeno ubeđeni da ste samo vi u pravu, i da greši svako ko misli drukčije? To nije tolerancija - to je samo popustljivost, a ona ne vodi sjedinjavanju srca, već njihovom razdvajanju, jer vi ste onaj koji je gore, dok su drugi dole, i ta pozicija može da rodi samo osećanje superiornosti u vama, uz osećanje ozlojeđenosti u drugima, a tako se stvara samo još veća netolerancija.

Autentična tolerancija rađa se isključivo iz oštre svesti o golemom neznanju kojim smo svi bez razlike zagađeni kada je istina u igri.

Jer, istina je u svojoj suštini tajna. Duh može intuicijom dopreti do nje, ali nije u stanju da je uhvati, još manje da je izrazi recima. Naše mentalne strukture mogu da ukazu na nju, da usmere našu pažnju u pravcu istine, ali ne mogu da je prevedu u verbalni oblik.

Uprkos tome, svi strasno govore o „vrednosti dijaloga“ - ali na šta se svodi taj dijalog? U najgorem slučaju, „dijalog“ je samo maska kojom pokušavamo da ubedimo drugoga u prednost naše pozicije; u najboljem, „dijalog“ nas spašava da ne postanemo žaba u svojoj bari, žaba koja misli da je u toj bari sadržan vaskoliki svet.

Šta se događa kada se različite žabe iz različitih bara okupe da razmene sopstvena iskustva i ubeđenja? Događa se da se njihov vidik širi sve dok ne obuhvati postojanje drugih, različitih, žaba; međutim, one istovremeno ne uspevaju ni da pojme okean istine koji ne može biti zatvoren u granice mentalne bare. I tako sirote žabe nastavljaju svoje prepirke... nastavljaju da govore o „mom“ i „tvom“, o „tvom“ iskustvu, „tvojim“ ubeđenjima, „tvojoj“ i „mojoj“ ideologiji, itd. Opštenje kroz formule nika da neće obogatiti one koji to čine, jer formule, kao granice bare, samo razdvajaju - dok isključivo bezgranični okean spaja.

Ali da bi stigli do tog okeana istine koji ne zna za ograničenja, neophodno je imati bistrinu duha i lucidnost misli. Šta je ta lucidnost misli, i kako se dolazi do nje?

Prvo što treba da znate je sledeće: nije neophodno naučiti mnogo stvari. Jasna misao je tako jednostavna da je može imati i desetogodišnje dete. Ono što je potrebno nije, dakle, da nešto dobro naučite, već suprotno od toga - da se odučite; ne traži se talenat, već hrabrost.

Da biste shvatili ovo razmatranje, zamislite dete u naručju stare i ružne sluškinje. Dete je suviše malo da bi u glavi imalo predrasude odraslih; međutim, dok se Iju-ljuška u naručju te žene, ono ne barata etiketama koje je proizveo njegov mozak, kao „crna žena“, „bela žena“, „ružna“, „ljupka“, „stara“, „mlada“, „majka“, „sluškinja“, već barata stvarnošću. Ta žena uzvraća na njegovu potrebu za ljubavlju - to je stvarnost koja pokreće to dete, ne ime te žene, njena figura, njena vera ili rasa. Njemu su

to potpuno nevažne stvari. Dete još uvek nema stavove ili predrasude.

To je područje u kome se može ostvariti lucidnost misli. Da bi ga dostigli, treba odbaciti sve naučeno i oživotiti u sebi duh deteta, koji je još imun od iskustava iz prošlosti, kao i od uslovljenosti koje nam potpuno zatvaraju put da pogledamo stvarnosti u lice.

Uronite duboko u sebe i proučite svoje reakcije u odnosu na ljude i situacije. Iznenadiće vas i zgroziti ako uočite koliko je zaštitnih mehanizama u pozadini vaših reakcija. Nikada ne reagujete na konkretnu realnost određene osobe ili stvari, već na principe, ideologije, čitav sistem političkih, ekonomskih, religioznih i psiholoških mišljenja u vama; vi reagujete na unapred stvorene ideje i predrasude, bilo pozitivne ili negativne. Suočite se sa svakom posebno - osobom, stvari ili situacijom - i pokušajte da otkrijete predrasude koje stvaraju barijeru između realnosti pred vama i vaših programiranih percepcija i projekcija te stvarnosti. Ova vežba daće vam takvo božanske otkrovenje da vam to ni Sveti spisi ne bi darovali.

Predrasude i unapred stvorene ideje nisu jedini neprijatelji jasnog mišljenja. Postoji još jedan par: želja i strah. Da bismo došli do jedne jedine misli koja nije zagađena emocijama kao što su želja, strah i sebični interes, potreban je zastrašujuće strog asketizam. Mi uglavnom pogrešno mislimo da je naše razmišljanje plod mozga; međutim, ono je plod srca, koje je uvek prvo da izvede zaključke, prosleđujući zatim mozgu da formuliše rezonovanje koje će opravdati takav stav. I ovde imate pred sobom jedno božanske otkrovenje. Analizirajte neke zaključke do kojih ste došli, i videćete koliko su zagađeni interesom. To je istina koja važi za svaki zaključak, osim ako ga smatrate privremenim. Mislite, recimo, na upornost kojom se držite svojih zaključaka o ljudima - da li su ti vaši sudovi potpuno slobodni od emocija? Ako

verujete da jesu, to je po svoj prilici zato što još niste dovoljno duboko proučili sebe.

Pred nama je glavni uzrok svih podela i sukoba među nacijama i pojedinim ljudima. Tvoji interesi ne podudaraju se sa mojim, kao što se tvoje misli i zaključci ne slažu sa mojim. Koliko uopšte znate osoba čiji je način razmišljanja bar ponekad suprotan njihovim ličnim interesima!? I koliko ste puta vi lično razmišljali na takav, objektivan način? Koliko ste puta uspjeli da dignete nepremostivu prepreku između misli koja vam se javlja u mozgu, i strahova i želja koji se bore u vašem srcu? Svaki put kad pokušate, shvatićete da ono što je potrebno za lucidnost misli nije um, inteligencija - bilo bi previše lako - već hrabrost koja poražava strahove i želje; jer, u trenutku kada nešto želite ili od nečeg strepite, vaše srce se, svesno ili nesvesno, postavlja kao prepreka na putu vaše misli.

Mnogi geniji potvrdili su da za otkrivanje istine nisu potrebne teoretske formulacije, već srce sposobno da odbaci svoju uslovljenost i lične interese, kad god se rađa neka misao; srce koje nema šta da štiti niti da želi, srce koje ostavlja duh slobodnim da ide svojim putem, oslobođeno okova, bez straha, slobodno, u traganju za istinom; srce uvek spremno da prihvati nove činjenice i da promeni svoje poglede na svet.

Takvo srce postaje „čarobna lampa“, koja razgoni tmine sa čitavog tela Čovečanstva. Kada bi svako ljudsko biće bilo obdareno takvim srcem, niko više ne bi etiketirao sebe kao „komunistu“, „kapitalistu“, „hrišćanina“, „muslimana“ ili „budistu“. Lucidna jasnoća njihovih vizija otkrila bi im da su sve misli, sve predrasude, sva verovanja, samo znaci njihovog neznanja.

U toj spoznaji, zidovi koji razdvajaju njihove uvažene bare srušili bi se, otvorivši put okeanu koji sjedinjuje sve narode u istini.

31

*„Zato i vi budite spremni;
jer u koji čas ne mislite
doći će Sin čovečiji.“*

Mt. 24,44

Ranije ili kasnije, u svakom ljudskom duhu javlja se želja za svetošću i duhovnošću, želja za Bogom, kako god ga nazvali. Mistici govore o „božanskom“ što je svuda oko nas, na dohvat ruke, koje bi dalo smisao našem životu, učinilo ga lepim i bogatim, samo kad bismo znali da ga otkrijemo. Ljudi imaju neku nejasnu ideju o tome i, da bi shvatili šta im je činiti da bi došli do nečega što nazivaju Svetost i Duhovnost, listaju knjige i odlaze kod duhovnih učitelja. Usput operišu najrazličitijim metodama, tehnikama, duhovnom praksom, formulama; i, na kraju, nakon godina i godina uzaludnih pokušaja, ostaju obeshrabreni i izgubljeni, pitajući se u čemu je greška. Najčešće, krivicu svaljuju na sebe, uz samoubeđivanje da je tehnike trebalo praktikovati uredno i po propisima, s više marljivosti i upornosti, da bi na kraju došli do uspeha.

Ali do kakvog uspeha? Niko nema jasnu ideju kakva je ta svetost za kojom se traga, i ostaje osećanje da se život stalno odvija u stanju konfuzije, u duši ostaje magla nemira, nesigurnosti i strepnji, i mi vidimo sebe i dalje

kao neelastične, posesivne i rđave u odnosima sa bližnjim. I tako se ponovo bacamo, s obnovljenim žarom, u napore koji nam se čine neophodnim da bismo dostigli nešto za čim težimo.

Takve osobe nikada nisu zastale da razmotre jednostavnu činjenicu: njihovi naponi samo su put bez izlaza, oni samo pogoršavaju stvari, kao što se požar pogoršava kad se vatra gasi vatrom. Napor ne podstiče razvoj i zrelost. Napor - kakav god oblik poprimio: snagu volje, naviku, tehniku, duhovnu praksu - ne vodi nikakvom preobražaju. Može najviše odvesti do neke vrste represije, ili pribaviti lek za bolest koja je duboko ukorenjena.

Napor i tenzija mogu promeniti nečiji stav, ali ne i njegovu ličnost. Zamislite čoveka koji hoće da osvoji ljubav žene i zato pokušava da popravi svoj izgled, da „oblikuje“ savršenije telo, da učini svoje ponašanje prijatnijim, a tehnike zavođenja efikasnijim. Ljubav se ne osvaja praktičnim vežbama, već realnošću svoje ličnosti. A do toga se nikada ne stiže puteni napora i tehnika.

Tako je i sa Duhovnošću i Svetošću - ne donosi vam ih ono što činite, one nisu prekrivač koji neko može kupiti, ili nagrada koja se dobija za svoje zasluge. Od značaja je samo jedno - kakvi ste, šta možete postati. Svetost nije plod osvajanja, već milosti. Milosti koja se zove „spoznaja“, milosti koja je „gledanje“, „posmatranje“, „razumevanje“. Ako biste pristali da uključite svetlost spoznaje, i da pažljivo posmatrate sebe i svaku stvar koja vas okružuje u svakodnevnom životu; ako biste videli sebe odražene u ogledalu spoznaje na isti način na koji vidite svoje lice u ogledalu (znači jasno, oštro, baš onakvo kakvo je) bez ikakvog iskrivljenja i popravki; ajso biste na taj način posmatrali sebe, bez ikakve dodatne procene i suda, postali biste najednom svesni čudesnih pramena koje se dešavaju u vama.

Međutim, vi ne možete kontrolisati ove promene, ne možete ih unapred planirati, kao što ne možete odlu-

čiti kada i kako će se obistiniti. Samo je ta spoznaja koja ne prosuđuje u stanju da izleći i preobrazi, ali na svoj način i u svoje vreme.

Na šta je najvažnije uperiti svetlost spoznaje? Na vaše reakcije i vaše odnose. Kad god se nađete u prisustvu neke osobe ili stvari, bilo kakve da su, u bilo kojoj situaciji, vi imate beskrajno različite reakcije, pozitivne ili negativne. Analizirajte ove reakcije, posmatrajte šta one u stvari znače i odakle potiču, ali bez osude ili okrivljavanja sebe, bez ikakve želje za bilo čim, a pogotovo bez truda da ih promenite. To (i samo to) se traži od vas da bi svetost napravila prvi korak u vama.

Ali, reći ćete možda, zar nije sama ta spoznaja napor? Ne, ako ste je bar jednom oprobali. Jer tada shvataste da je spoznaja radost, kao radost deteta koje začuđeno izlazi da otkrije svet. Čak i kada ova spoznaja otkrije neprijatne stvari u vama, ona uvek u sebi nosi oslobodjenje i radost.

Na ovoj tački shvatićete da nesvestan život nije vredan da bude proživljen, jer je prezagađen mrakom i patnjom.

Ako se u početku osećate lenjim da ostvarite ovu spoznaju, nemojte primoravati sebe, jer to bi samo obnovilo vašu napetost i nemir. Budite jednostavno svesni svoje lenjosti, bez ikakve osude ili okrivljavanja sebe. Shvatićete tada da spoznaja ima u sebi onoliko tenzije koliko i čovek koji treba da ode kod ljubljene osobe, ili toliko napora koliko treba gladnome da ustima prinese komad hleba, ili koliko treba alpinisti da se popne na vrh svoje omiljene planine: velika energija, uz velike teškoće, ali bez ikakve prinude. Sve postaje takoreći kao igra! Drugim recima, spoznaja je aktivnost koja se odvija bez napora, bez tenzija.

Da li će vam ova spoznaja doneti svetost koju tražite? Da i ne.

Činjenica je da nikada nećete moći da proverite. Jer, autentična svetost, ona koja se ne može dostići naporima, tehnikama i prinudom, potpuno je nesvesna same sebe. Ako je u vama, vi nemate ni najmanje svesti o tome. Još više: vi nećete ni misliti o njoj, jer u vama potpuno nestaje svaka ambicija da postanete svetac ili svetica, od momenta kada živite svaki trenutak postojanja koje je spoznaja učinila ispunjenim, srećnim i oslobodnim.

Dovoljno je da budete budni i otvorenih očiju. Jer, samo u tom stanju videćete Spasitelja.

I ništa drugo, apsolutno ništa drugo neće vas zanimati - ni sigurnost, ni ljubav, ni imovina, ni lepota, ni moć, pa čak ni sama svetost.

NIKO *NAM* MĚ
MOŽE ODUZET/
ONO ŠTO NIKAD
N/SMO PRISVOJILI

LJUBAV *NIJE* ODNOS
ONA JE STANJE *BIĆA*
DA U STE U STANJU LJUBAVI/?
DA LI JEŽ/V/TE?

Kt'i. '

Antoni De Melo